Ніва

Тыднёвік Беларускага грамадска-культурнага таварыства

№ 19 (1054) ГОД XXI 9 МАЯ 1976 г. ЦАНА 60 гр.

БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ-76

Хор з Гарадка — пераможца ў катэгорыі сучаснай песні.

Фота Я. Цялушэцкага.

ПАМЯТКА НА ЎСЁ ЖЫЦЦЁ

Сядзім на кухні звычайнай вясковай хаты, у якой жывуць **Яўгенія** і **Лявон Юрчукі,** гаспадары з вёскі **Койлы** ў Чыжоўскай гміне. Гаспадыня паказвае фатаграфіі, якія ўжо не адзін раз глядзела цэлая вёска. І цяпер паказвае яна іх, як штосьці надзвычай важнае, каштоўнае. Відаць, што перажывае, хвалюецца...

— *А наша мама,* — паясняе яе зусім маленькая дачушка, — *сфатаглявалася з панам Геркам. О, тут е пан Герэк, а тут наша мама...*

Сапраўды, на вялікай фатаграфіі шматлікая група пераважна маладых людзей, а сярод іх першы сакратар Цэнтральнага Камітэта Польскай аб'яднанай рабочай партыі, таварыш **Эдвард Герэк.**

Яўгенія Юрчук над памятным здымкам.

— Вось тут лепш відаць, — падсоўвае яна мне другую фотакартачку, дзе фотарэпарцёр засняў меншую групу членаў дэлегацыі, сярод якой знаходзіцца і Яўгенія Юрчук.

— Гэтыя фатаграфіі, — гаворыць яна, — астануцца на ўсё жыццё каштоўнай памяткай у нашай сям'і.

І яна зноў узіраецца ў твары сваіх сяброў з гэтай фатаграфіі, успамінаючы незабыўныя дні VII з'езду Польскай аб'яднанай рабочай партыі. **Партыйная арганізацыя Беластоцкага ваяводства даверыла ёй мандат дэлегата на гэты агульнадзяржаўны партыйны форум.**

— Якія ўражанні асталіся ў вас ад удзелу ў працы VII з'езду нашай партыі? — пытаю яе.

— Цудоўныя! Незабыўныя! — усклікае яна. — Гэта цяжка і расказаць у словах... Уявіце сабе, столькі знакамітасцей амаль з усяго свету, столькі выдатных партыйных дзеячоў, якіх дагэтуль бачыла я выключна на фатаграфіях у газетах і па тэлевізары... Можна было падыйсці да іх, падаць руку, пагаварыць... Леаніда Брэжнева, між іншым, бачыла, калі знаёміўся з выстаўкай дасягненняў нашай гаспадаркі... Вось так, як бы рукой падаць, была я побач з ім... А з таварышам Геркам — дык сядзела і гаварыла так, як цяпер з вамі...

— Ну, і якім чалавекам паказаўся вам правадыр нашай партыі?

— Такі, ведаеце, нейкі блізкі, просты, непасрэдны, такі с в о й чалавек... Падпісваў мандаты, значыць, на памятку... Зараз уфармавалася даўжэзная чарга. Кожны з дэлегатаў хацеў завезці дадому

(Працяг на стар. 4)

Гэты голас аднатоўваем з асаблівай прыемнасцю. І не толькі таму, што з'яўляецца ён адгалоссем нашай ніваўскай акцыі, якую 8 год таму назад правялі мы сярод польскіх пісьменнікаў, ураджэнцаў Беларусі, але, перш за ўсё, з увагі на яго выключнае гучанне. Тадэўш Канвіцкі — выдатны майстар сучаснай польскай прозы — у сваёй апошняй кніжцы) выказвае вялікую любоў да Беларусі. Яна, як лейтматыў, праходзіць праз увесь твор. Мы выбралі толькі найбольш згушчаны ўрывак. Як дакумент нязвыклай вартасці, друкуем у арыгінале.*

TADEUSZ KONWICKI
Moje oczy są pełne Białorusi

Kilka lat temu zwrócił się do mnie z ankietowymi pytaniami białoruski periodyk „Niwa" wychodzący w Białymstoku. Bez złej intencji, z całą dobrą wolą, ale z niewiarygodnej gnuśności nie odpowiedziałem na te pytania. Ucieszyłem się tą ankietą, bardzo mi ona konweniowała, szykowałem papier i pióro, zbierałem się tydzień i drugi, lecz w końcu nic nie napisałem. A pytania brzmiały, o ile dobrze pamiętam: jaki wpływ na moje pisanie wywarła Białoruś i co zawdzięczam Białorusi.

No i teraz nagle pośrodku zimy, dziwnej zimy przemieszanej z wiosną albo z jesienią, zimy złej dla starych i dla sercowców, zimy-chałtury, zimy-braku, zimy-odrzutu eksportowego, teraz raptem zachciało mi się odpowiedzieć na tę ankietę, o której już pewnie zapomnieli nawet jej organizatorzy.

Co zawdzięczam Białorusi? Zawdzięczam jej to, że do dziś nie umiem dobrze pisać po polsku, że na zawsze zbakierowała mi ucho, że swoją melodyką zagłuszyła tę piastowską, sandomierską czy kielecką intonację, której uczę się, uczę się i nigdy się już nie nauczę. Zawdzięczam jej ową nostalgię, która mnie chwyta za resztki włosów pośrodku białego dnia w Warszawie, w Paryżu czy w Manhattanie. Zawdzięczam jej ten przejmujący niepokój, który mnie gdzieś gna, choć stoję w miejscu, dokądś gna, dokąd boję się dotrzeć, ale w końcu muszę dotrzeć.

Białoruś, Białoruś. Dlaczego nazywasz się Białoruś, jeśli nie masz w sobie bieli, jeśli bielą twoją są rude rżyska jesienne, jeśli bielą twoją są postawy szarego płótna wyłożone na słońcu, jeśli bielą twoją jest gorący pot umęczonych ludzi. Powinnaś się nazywać Dobroruś, powinnaś się nazywać Dobrą Ziemią Dobrych Ludzi.

Moje oczy są pełne Białorusi. Patrzę na Prowansję i widzę pagórki spod Oszmiany. Patrzę na Dunaj i widzę Niemen, widzę zamglony łagodnym smutkiem drugi brzeg Niemna. Patrzę na autostradę w Los Angeles i widzę sannę pod Gudogajami, słyszę łomot pacyn śniegu, czuję ostry zapach końskiego potu, przeczuwam czerwone okienko samotnej chaty pod pagórem bogatego śniegu, jedynego i prawdziwego bogactwa tej ziemi.

Po jakiemu ja w dzieciństwie mówiłem? Czy „po prostemu", czy „po miastowemu"? Czy więcej słów, bajek, pieśni słyszałem białoruskich, czy polskich? Ile razy i kiedy przekraczałem tę niedostrzegalną granicę między białoruskością i polskością?

Nie wryłaś się w ludzką pamięć, Białorusi. Nie odbierałaś innym wolności, nie rabowałaś cudzej ziemi, nie mordowałaś ludzi zza sąsiedzkiej miedzy. Miałaś dla obcych szacunek i gościnny kołacz, miałaś dla rabusiów ostatnią krowę i ostatnią kromkę żytniego chleba ze znakiem krzyża, miałaś dla nieszczęśliwych krwawiące serce i biedne nie pieszczone życie do oddania. Dlatego mało kto ciebie pamięta.

Mnie też pod koniec wojny uratowano życie w białoruskim domu. Prości ludzie, nie młodzi i nie starzy, zwykli

(Працяг на стар. 2)

VIII З'ЕЗД БГКТ

БАНК ДУМАК

ДЭМАГРАФІЧНЫЯ ПРАЦЭСЫ і БГКТ

На працягу дваццацці год існавання БГКТ прыкметна змяніліся ўмовы яго дзейнасці. Раней пачатковыя школы былі перапоўнены дзецьмі, вёскі — моладдзю. Усе яны чакалі культурна-асветных мерапрыемстваў, а найчасцей самі іх арганізоўвалі. За імі ішлі дарослыя, а нават старэчы. Мы заўсёды падкрэслівалі, што база нашай дзейнасці — гэта вёска. Зараз трэба дадаць — і горад, а калі ўжо вёска, дык — і моладзь сярэдніх і вышэйшых школ. У міжчасе змяніўся і далей змяняецца на некарысць працы БГКТ узроставы склад насельніцтва. Яно проста старэе, а, як вядома, перманентнае старэнне — гэта павольнае адміранне. Нецікавы гэта працэс, яго зрадзіла празмерная міграцыя ў гарады. Так склаліся гістарычныя ўмовы, што мясцовае беларускае насельніцтва ўпершыню ў гады народнай улады атрымала магчымасць выхаду з перанаселеных вёсак. Найбольш рэвалюцыйныя адзінкі адразу пасля вызвалення пайшлі будаваць народную ўладу, а за імі, пачынаючы недзе з пяцідзесятых гадоў, стала адыходзіць і працаздольная вясковая моладзь. Працэс гэты нарастаў з кожным годам. За дзесяцігоддзе 1960-1970 г.г. у вёсках былых Бельскага, Беластоцкага, Гайнаўскага, Дуброўскага, Сакольскага і Сямяціцкага паветаўаднатаваны ўбытак каля 22 тысяч асоб, нават пасля далічэння нізкага натуральнага прыросту. Увогуле, характэрнай дэмаграфічнай рысай для спамянутых паветаў стаў надта малы натуральны прырост насельніцтва і адмоўнае міграцыйнае сальда.

Рэгіянальныя статыстыкі ствараюць магчымасць правесці аналіз гэтых працэсаў. З яго вынікае, што далей вясковае насельніцтва будзе старэць, а яго лік паменшыцца. З гэтымі фактамі трэба будзе ўсё больш лічыцца ў дзейнасці БГКТ. Людзі пажылыя могуць быць удзячнымі кансументамі культуры, пры добрай арганізацыі яны прыдуць на фільм, фэстын, купяць беларускі каляндар (калі ён будзе іх цікавіць!), але не будуць, з невялікімі выключэннямі (Гарадок, Бельск, Белавежа), стваральнікамі культуры. Праўдападобна, у бліжэйшыя гады нельга будзе лічыць на павелічэнне ліку вясковых аматарскіх калектываў, членаў БГКТ, ці нават на развіццё грамадскіх чыноў, а можна лічыць на ўданыя сустрэчы з праўнікамі, соцабеспячэнцамі ці гісторыкамі.

Трэба было б, бадай, падумаць над новымі формамі працы з настаўнікамі і вучнямі, а таксама з гарадской беларускай інтэлігенцыяй і рабочымі — выхадцамі з вёсак.

(Працяг на стар. 4)

MOJE OCZY SĄ PEŁNE BIAŁORUSI

(Працяг са стар. 1)

chłopi sczerniali od ciężkiej pracy, na pewno analfabeci, jeśli idzie o piśmienność, i profesorowie, jeśli idzie o znajomość psychologii i losów człowieczych, ci prości ludzie uratowali mnie, osiemnastolatkowi, życie, podarowali na złe i dobre te wszystkie lata, które z mozołem spychałem za siebie. Uchronili mnie może tylko przed śmiercią, a może przed wieloletnią bydlęcą wegetacją, przed takim wariantem losu, o którym ze zgrozą myślę w bezsenne noce. I boleśnie żałuję, że nie mogę opisać tego krótkiego incydentu, którego byli cudotwórcami.

Kiedy przypomnę białoruskie słowo, kiedy zawieje wiatr z północnego wschodu, kiedy zobaczę płócienną koszulę ze smutnym haftem, kiedy usłyszę krzyk bólu bez skargi, zawsze uderzy mi żywiej serce, zawsze wyskoczy skądś łagodna tęsknota, zawsze podpłynie raptowny chłód nieokreślonych wyrzutów sumienia, poczucie współwiny i zawstydzenia.

Białorusi, Białorusi szarozielona z ogromnym niebem nad płową głową, za dobra, za łagodna, za szlachetna jesteś na nasze czasy.

*) Tadeusz Konwicki: Kalendarz i klepsydra, Czytelnik 1976, s. 392, 40 zł.

ХРОНІКА

■ У Райках гурток БГКТ сваім старшынёю выбраў Зою Філімонюк, сакратаром — Славаміра Семянюка і скарбнікам Крыстыну Крынскую.

■ У Піліпках гурток БГКТ узначаліла Зінаіда Флёрка, сакратаром з'яўляецца Лідзія Панасюк, а скарбнікам — Лідзія Герасімюк.

■ Стыкоўскі гурток БГКТ у новае праўленне выбраў: Валянціну Шчужэўскую — старшынёю, Эльжбету Вавульскую — сакратаром, і Крыстыну Краўчук — скарбнікам. Дэлегатам на з'езд БГКТ выбраны Іван Шчужэўскі.

■ Гарадскі гурток БГКТ у Бельску пасля абмяркоўкі далейшай дзейнасці выбраў новае праўленне ў складзе: Аляксей Карпюк — старшыня, Васіль Антыпюк — намеснік старшыні, Антаніна Куна — сакратар, Анна Лазовік — скарбнік, Язэп Альшэўскі, Валянціна Андрэюк і Янка Томчык — члены праўлення. Дэлегатамі на VIII з'езд БГКТ выбраны: Валянціна Андрэюк, Васіль Антыпюк, Аляксей Карпюк, Сяргей Лукашук, Уладзімір Раеўскі і Сцяпан Трафімюк.

■ Нядаўна адбыліся справаздачна-выбарныя сходы ў Дарожках і Войшках, у гміне Юхновец. У Дарожках у склад новага праўлення ўвайшлі: Ірэна Міхальчук — старшыня, Тэрэса Чарэмчук — сакратар і Язэп Свірыдзюк — скарбнік, а ў Войшках старшынёй гуртка цяпер з'яўляецца Валянціна Гурба, сакратаром — Валянціна Сяргеюк і скарбнікам — Марыя Болтрык. Дэлегатам выбраны Іван Васілеўскі.

■ Гурткі БГКТ у Райску і Плюцічах, што ў гміне Храбалы, на сваіх справаздачна-выбарных сходах, абмеркаваўшы далейшыя напрамкі дзейнасці, выбралі новыя праўленні. У Райску: Варвара Ляшчынская — старшыня, Аліна Семянюк — сакратар, Юрка Дамброўскі — скарбнік; у Плюцічах старшыня гуртка — Валянціна Васілюк, сакратар — Мікалай Паплаўскі і скарбнік — Яўгенія Сцепанюк.

■ Нядаўна ў Дубраўках, што ў Васількоўскай гміне, адбыўся арганізацыйны сход гуртка з удзелам старшыні ГП Міколы Самоціка. На самым пачатку было выбрана праўленне гуртка ў складзе: Галіна Юроўчык — старшыня, Ядвіга Вільчэўская — сакратар, Аляксандр Юроўчык — скарбнік, Валянцін Савіцкі і Аляксандра Завадская — члены. Адначасова выбраны быў дэлегат на з'езд БГКТ. З'яўляецца ім мясцовы дзеяч з Васількова — Хведар Садоўскі. Старшыня ГП расказаў прысутным аб працы Беларускага таварыства і ўручыў прысутным членскія білеты нашай арганізацыі. Затым 16-асабовы гурток абмеркаваў і прыняў план працы да канца бягучага года.

■ Гурток БГКТ у горадзе Саколка абмеркаваў працу гуртка і прыступіў да выбараў. У новае праўленне ўвайшлі: Аляксандр Юргель — старшыня, Уладзімір Анісько — сакратар, Ірэна Андрацкая — скарбнік, Кастусь Мацько і Аляксандр Рафаловіч — члены. Аляксандр Рафаловіч выбраны дэлегатам на VIII з'езд БГКТ

(мх)

ПОМНІКІ ЗЯМЛІ БЕЛАРУСКАЙ

Помнік загінуўшым аднавяскоўцам у калгасе імя Горкага Бераставіцкага раёна Гродзенскай вобласці.

НА СТАРОНКАХ БЕЛАРУСКАЙ САВЕЦКАЙ ЭНЦЫКЛАПЕДЫІ

МІЖВАЕННАЕ ДВАЦЦАЦІГОДДЗЕ НА БЕЛАСТОЧЧЫНЕ

На Беласточчыне міжваеннае дваццацігоддзе было перыядам бурлівай барацьбы працоўных супраць буржуазнага ладу і звесткі пра самыя яскравыя старонкі і постаці гэтага змагання знаходзім у БелСЭ.

Традыцыі барацьбы працоўных Беласточчыны супраць прыгнёту і эксплуатацыі вырасталі з дзейнасці на яе тэрыторыі арганізацыі Сацыял-дэмакратыі Каралеўства польскага і Літвы (т. 9, с. 382-3) і Гродзенскай арганізацыі РСДРП (т. IV, с. 11-2), якія не спынілі сваёй дзейнасці і ў часе захопу гэтай тэрыторыі кайзераўскай Германіяй у 1915-1918 г.г. Калі ў кастрычніку 1918 г. паўстала Камуністычная партыя Літвы і Заходняй Беларусі (т. V с. 342), як частка Рускай камуністычнай партыі (бальшавікоў), на чале якой быў У. І. Ленін, тады яна ўзначаліла рэвалюцыйны рух на гэтай тэрыторыі. Тут таксама дзейнічала Камуністычная партыя Польшчы (т. V, с. 342). Усё гэта і склала адну з прадпасылак таго, што 30 ліпеня 1920 г. у вызваленым Чырвонай Арміяй Беластоку паўстае Польскі рэвалюцыйны камітэт (т. VIII, с. 502). У яго склад уваходзілі польскія камуністы: Ю. Мархлеўскі (старшыня), Ф. Дзяржынскі, Ф. Кон, Э. Прухняк, Ю. Уншліхт. „Польскі рэвалюцыйны камітэт нацыяналізаваў прамысловасць, канфіскаваў буйную зямельную ўласнасць, арганізаваў народную міліцыю, пачаў ствараць органы рэвалюцыйнай улады на мясцах, фарміраваць Польскую Чырвоную Армію. Выдаваў газету „Goniec Czerwony". Пасля адступлення Чырвонай Арміі спыніў дзейнасць". Аднак барацьба не спынілася. Працоўныя не мірыліся з рэстаўрацыяй улады капіталістаў і памешчыкаў. Па ўсёй Заходняй Беларусі пачалі ўзнікаць партызанскія атрады. Адно з партызанскіх злучэнняў дзейнічала ў раёне Белавежскай пушчы (т. VIII, с. 276), на яго чале стаяў атаман Г. Шыманюк. Гэтае злучэнне падпарадкоўвалася Галоўнаму штабу беларускіх партызан (т. III, с. 312), які кіраваў у 1921-2 г.г. партызанскімі атрадамі і групамі ў Лідскім, Гродзенскім, Бельскім і Ваўкавыскім паветах. Яго базай была Белавежская пушча. „Партызаны палілі панскія маёнткі, грамілі дзяржаўныя ўстановы, паліцэйскія гарнізоны, змагаліся з карнымі атрадамі і экспедыцыямі". Штаб выдаваў на беларускай мове падпольны часопіс „Беларускі партызан" (т. II, с. 243). У тым жа часе Беластоцкая арганізацыя камуністычнай рабочай партыі Польшчы выдавала ў Гродне ў 1922 г. на беларускай мове газету „Вясковы пралетарый". (т. III, с. 274), у якой „пісала пра нацыянальны прыгнёт, цяжкае становішча працоўных у Заходняй Беларусі, патрабавала нацыянальнай свабоды, канфіскацыі памешчыцкіх зямель". У гэты перыяд дзейнічае тут Юзаф Крваўніцкі (т. VI, с. 112), які нарадзіўся ў 1889 г. у мястэчку Міхалова каля Беластока. Быў ён „у 1913 г. за рэвалюцыйную дзейнасць арыштаваны і высланы ў Арэнбургскую губерню. З 1917 г. у Чырвонай гвардыі, старшыня Курскага губернскага Савета рабочых дэпутатаў. У 1918 г. камандзір узвода Курскага партызанскага атрада... З 28 мая 1919 г. на партыйнай рабоце ў Беластоку. У чэрвені 1919 г. пры пераходзе цераз фронт арыштаваны польскай дэфензівай у Ваўкавыску, пасля вызвалення на падпольнай рабоце ў тылу інтэрвентаў... Адзін з заснавальнікаў арганізацыі кампартыі Польшчы ў Беластоку, Міхалове, Крынках, Гродне, Ваўкавыску і інш. З красавіка 1920 г. у Мінску, дзеяч Камуністычнай партыі (бальшавікоў) Літвы і Беларусі". Загінуў у студзені 1921 г.

У кастрычніку 1923 г. на Першай канферэнцыі КПЗБ (т. VIII, с. 403), якая адбылася нелегальна ў Вільні, дзевяць дэлегатаў Беластоцкага, Брэсцкага і Віленскага акруговых камітэтаў Камуністычнай рабочай партыі Польшчы ад 528 членаў партыі стварылі Камуністычную партыю Заходняй Беларусі (т. V, с. 333-7). З таго часу КПЗБ была кіруючай сілай рэвалюцыйнага і прагрэсіўнага руху рабочых і сялян на Беласточчыне. Яна ўзначальвала, між іншым, рэвалюцыйныя выступленні беластоцкіх тэкстыльшчыкаў у 1932 і 1933 г.г. рабочых дрэваапрацоўчай прамысловасці і лесарасправоцак Белавежскай пушчы і інш. Беластоцкі акруговы камітэт КПЗБ нелегальна выдаваў газету „Włókniarz Białostocki", а Белавежскі райком КПЗБ — „Лесаруб у барацьбе".

Пад кіраўніцтвам КПЗБ узнік у студзені 1924 г. Камуністычны саюз моладзі Заходняй Беларусі (т. V, с. 356-8), які разгортваў шырокую дзейнасць сярод моладзі Беласточчыны.

У шэрагах КСМЗБ і КПЗБ на Беласточчыне фармавалася асабовасць Сяргея Прытыцкага (т. VIII, с. 608-9), які быў родам з вёскі Гаркавічы на Сакольшчыне. Абаяльная постаць і самаадданая дзейнасць, яго як рэвалюцыянера, а затым выдатнага партыйнага і дзяржаўнага дзеяча БССР шырока вядома на Беласточчыне. Тут таксама працавалі ў падполлі такія выдатныя дзеячы камуністычнага руху, як Мікалай Арэхва (т. I., с. 498), Сяргей Анісаў (т. I, с. 345-6), Іван Малец (т. VI, с. 581), Вера Харужая (т. XI, с. 30-1), Софія Панкова (т. VIII, с. 81) і шэраг іншых. Санацыйныя ўлады жорстка расправіляліся з камуністамі і прагрэсіўнымі дзеячамі на славутых працэсах 35-і, 45-і і 133-х, якія праходзілі ў Беластоку (т. VIII, с. 574-5).

Шырокую дзейнасць на Беласточчыне разгортвала Беларуская сялянска-рабочая Грамада (т. II, с. 232), а сярод яе выдатных дзеячоў і паслоў у тагачасны сейм быў Павел Валошын (т. II,. с. 579), які паходзіў з вёскі Гаркавічы, што на Сакольшчыне.

Актыўна дзейнічалі таксама гурткі Таварыства беларускай школы (т. X, с. 192) — культурна-асветная арганізацыя працоўных Заходняй Беларусі. Сярод яе дзеячоў тут найбольш вядомым быў Піліп Кізевіч — член ГП ТБШ.

Гэта толькі ў вельмі скарочанай форме прыгаданы падзеі і людзі рэвалюцыйнай барацьбы працоўных Беласточчыны ў міжваеннае дваццацігоддзе, якія знаходзім у БелСЭ.

І. Снарскі

TELEWIZJA WARSZAWA

Sobota 8.V. 6.00 Tech. Rol. Wskaz. met. 6.30 **Mat. 7.30 Upr. rośl.** 9.00 **Dla szkół** (kl. VIII) Nauka o czł. Sprawy 15-lat. 9.30 Red. Szk. zap. 9.40 Pr. I prop. 9.55 Pr. dnia. 10.00 Dla szkół (kl. I—III) Czerwone, żółte, ziel. 10.10 Utwory dla moich przyj. JÓZEF PRUTKOWSKI. 11.00 Drogi do ojczyzny — film dok. 12.45 STUDIO-2. 12.55 Międzynar. Wiosna Estr. cz. I. 13.10 „Sukces" — film dok. 13.55 Duet Kubański. 13.55 Kino Amat. 14.25 Adeli i Franciszka opowieść o wojennej miłości — film. 15.15 Międzynar. Wios. Estr. cz. II. 15.35 Sport, balet i pios. 15.55 Ludzie, którzy tworzą fakty. 16.50 Co o tym myślicie. 17.35 Moja Polska. 18.05 Między nami jaskiniowcami — film. 18.35 Spektakl prawdy — film dok. 19.00 Uczymy się polskiego. 19.10 Wyst. Amb. Czech. 19.20 Dobr. 19.30 Monitor. 20.20 Spotk. z A. Bardinim. 21.25 O 6-ej wieczorem po wojnie — film fab. radz. 23.25 Właśnie leci kabarecik. 23.35 Przyjaciółki — film fab. wł.

- — -

Niedziela 9.V. 6.05 Tech. Rol. Mat. 6.35 Upr. rośl. 7.05 Kurs Rol. 7.40 Przyp., radz. 7.50 Now. w domu i zagr. 8.15 Bieg po zdr. 8.30 Pr. dnia. 8.35 Sport. 8.40 Antena. 9.00 TELERANEK. 10.20 **Postrach mórz** — film fab. wł-fr. 11.55 Odprawa Wart przed Grobem Niezn. Żołn. 12.40 Dzien. 13.00 Wiosna w Tatrach. 13.30 Dla dzieci. 14.05 Co kto lubi. 15.05 Los. Duż. Lot. 15.20 Refl. ob. 15.35 Zamek — film dok. 16.10 Wyścig Pokoju. 17.40 **Zwycięstwo** — film fab. pol. 19.15 Wieczor. 19.30 Dzien. 20.20 Bajka dla dor. 20.30 Bractwo Wilków — film ser. fr. 21.25 Spotkanie z gwiazdą. 22.25 Sport.

- — -

Poniedziałek 10.V. 12.40 Tech. Rol. J. pol. 13.15 Mat. 13.50 Politech. Kurs przyg. Fiz. 14.25 Mat. 15.00 Dla harcerzy. 15.20 NURT. 15.50 Pr. dnia. 15.55 Dzien. 16.05 Wyścig Pokoju. 17.05 Obiektyw. 17.20 Dla dzieci. 18.00 Przed potopem. 18.15 Strzelec wyborowy — film bułg. 19.00 Mam pomysł. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.15 Sport. 20.35 Teatr TV: H. Ibsen Dzika kaczka. 22.35 Dzien. 22.50 Śpiewa N. Urbankova.

- — -

Wtorek 11.V. 6.00 Tech. Rol. J. pol. 6.30 Mat. 9.05 Bractwo Wilków — film ser. fr. 10.00 Dla szkół (kl. I—III) Czerwone, żółte, ziel. 11.05 (kl. VII—VIII) Wych. plast. 13.45 Tech. Rol. Fiz. 14.25 Bot. 15.00 Pr. dla harc. 15.30 Na wielkim i małym ekr. 15.50 Pr. dnia. 15.55 Dzien. 16.05 Wyścig Pokoju. 17.05 Obiektyw. 17.25 XYZ cz. II. 17.55 Stud. Tel. Mł. 18.45 Polskie dania eksportowe — rep. 19.10 Przyp., radz. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.00 P. nożna: Szwajcaria—Polska. 21.45 Bunt — film ser. ang. 22.30 Interstud. 23.15 Dzien.

- — -

Środa 12.V. 6.00 Tech. Rol. Fiz. 6.30 Bot. 8.15 Bunt — film ser. ang. 9.00 Dla szkół (kl. VII) Chem. Sole. 10.00 Fiz. Drgania i fale. 11.05 Hist. Konkurs hist. 12.10 Tech. Rol. J. pol. 12.45 Mat. 13.20 Politech. Kurs przyg. Fiz. cz. III i IV. 14.25 NURT. 15.00 Dla harcerzy. 15.30 Pr. dnia. 15.35 Dzien. 15.45 Obiektyw. 16.05 Wyścig Pokoju. 17.05 Los. Mał. Lot. 17.15 Dla dzieci. 17.45 Odgłosy wiosny. 18.15 Spotk. z Temidą. 18.50 Szukamy nie tylko my. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.15 P. nożna. Beyern Monachium—St. Etienne. 22.00 Szalona noc tchórza — film fab. wł. 23.35 Dzien.

- — -

Czwartek 13.V. 6.00 Tech. Rol. J. pol. 6.30 Mat. 7.25 Dziesiąty krok — film fab. radz. 9.00 Dla szkół (kl. VIII i I lic.) Przysp. obr. 10.00 (kl. VI) Hist. W Szkole Ryc. 12.00 (kl. VIII) J. pol. Wł. Broniewski. 12.30 Decyzje 15-latków. 13.05 Tech. Rol. Chem. 13.40 Hod. zwierz. 14.15 Mat. w szk. 15.00 Dla harcerzy. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Obiektyw. 17.00 Ekran z brat. 18.15 Poligon. 18.40 Anat. sukcesu. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.15 Sport. 20.35 Przyp., radz. 20.40 Teatr Sens. Antoni Marczyński. Strzał o świcie. 21.40 Pegaz. 22.25 Dzien. 22.40 Rec. U. Sipińskiej.

- — -

Piatek 14.V. 6.00 Tech. Rol. Chem. 6.30 Hod. zwierz. 7.40 Pustka — film fab. weg. 9.00 Dla szkół (kl. V) Geogr. M. Kopernik. 10.00 (kl. VI) Na naszych polach. 11.05 (kl. II) Nasza estrada. 12.00 (kl. VIII) Wych. ob. Polska w świecie. 12.45 Tech. Rol. Wskaz. met. 13.25 Mat. 13.55 Politech. Kurs przyg. Mat. 15.00 NURT. 15.35 Pr. dnia. 15.40 Dzien. 15.50 Obiektyw. 16.10 Wyścig Pokoju. 17.10 Dla dzieci. 17.45 Szperacze. 18.10 Giełda. 18.45 Przez maskę płetwonurka — film dok. fr. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.15 Sport. 20.35 W domu — film pol. 21.15 Drogowskazy. 22.00 Cygańska miłość. 22.40 Dzien.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 7.V — 8.45 Film fab. 12.10 Film dok. 13.30 Film fab. 17.10 Koncert Obrazcowej. 17.55 Film dok. 19.30 Panorama. 21.00 Sport.

Sobota 8.V — 7.30 Spektakl lalkowy. 9.00 Film fab. 10.05 Koncert. 11.05 Piosenka radz. 12.00 Hokej. 14.15 Filmy anim. 15.35 Śpiewa Rusłanowa. 16.30 Koncert. 19.30 Koncert zespołu im. Aleksandrowa.

Niedziela 9.V — 11.30 Film fab. 13.15 Pr. muz. 14.25 Filmy anim. 15.00 Klub film. 17.10 Koncert. 17.55 Film dok. 19.30 Koncert. 20.20 Sport.

КІНО

Białowieża Słodki dom — belg. 11—12. Podwodna odyseja — kan. 13—14. Nie ma róży bez ognia — pol. 15—16.

Czyże Charley Varrick — USA. Kobiety, które kochałem — rum. 12—16.

Dubicze Cerkiewne Kochankowie roku pierwszego — czes. Śmiałość — radz. 12—16.

Gródek Junga z floty północnej — radz. 15—16.

Michałowo Człowiek w dziczy — USA. 11—12. Pułapka w delcie Dunaju — rum. 13—14. Miasto w czerni — węg. 15—16.

Mielnik Kasztany miłości — wł. 12. Ani słowa o futbolu — radz. 15—16.

Milejczyce Tydzień szaleńców — rum. 11—12. Horoskop szczęścia — czes. 13—14. Dziewczyna i auto — węg. 15—16.

Narew Urodziny Matyldy — pol. El Dorado — USA. 12—16.

Narewka Miasto niezwykłe Warszawa — pol. Żeglarz znad Dunaju — węg. 12—16.

Nurzec Pipi w kraju Taka-tuka. — szwed. 11—12. Niezwykłe przygody Włochów w Rosji — radz. 13—14. Jarosław Dąbrowski — pol. 15—16.

Orla Fraulein Doktor — jug. Jezioro starej sowy — NRD. 12—16.

Rajsk Dzieje grzechu — pol. Michaś przywołuje świat do porządku — RFN. 12—16.

B.Z.Graf. Zam. 1137 F-2

Хто з нас не любіць вясну? Пытанне амаль недарэчнае. Асабліва, калі ўзяць пад увагу надыход вясны ў гэтым годзе. Бо не будзе хлуснёй, калі заўважу, што на працягу апошніх двух год вясна магла праміпуць непрыкмечанай. Чаму? Проста таму, што вясна становіцца прыкметнай толькі пасля сапраўднай зімы. А сёлетняя зіма дазваляе іменна зваць сябе сапраўднай. Мароз, праўда, быў не хабараўскі, трымаў усё ж вышэй дваццаці градусаў; снегу сыпанула таксама менш, чым у Закапаным, хапіла аднак, каб з усімі правіламі, праміпуўшай, на жаль, традыцыі „катаць масляну“. Каталі яе, аж здзіралі горлы, аж трашчалі сані. Былі і такія, што, пад непрысутнасць жонкі, закаціліся аж да суседачкі, ці, наглытаўшыся зашмат „саракаградуснай“, — проста ў снегавую гурбу. Гэта, мусіць, таксама традыцыя. Але я не аб тым.

Вясна. Паняцце гэтае спалучаецца мне з дзвюма справамі. Першая — гэта перыяд узмоцненых палявых работ і парадкавання агародаў і панадворкаў. І хаця гэтая справа з'яўляецца самай важнай, я ўсё ж не аб тым. Я пра другое.

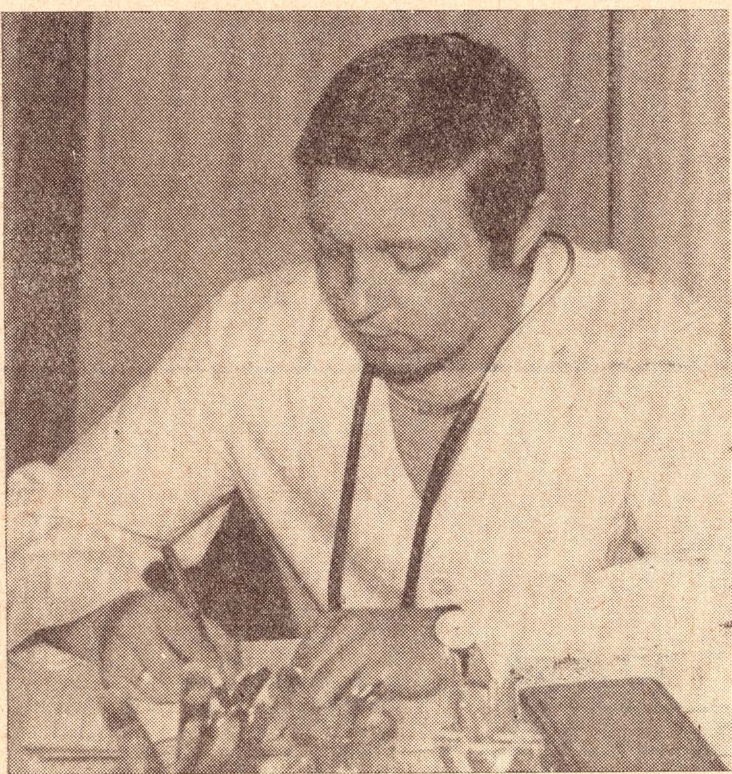
А справа другая, — гэта выкарыстанне цудоўнага вясенняга надвор'я для рэгенерацыі сіл, для пазбаўлення назапашанай у доўгія зімнія вечары тлушчавай тканкі.

Словам — вясна надзвычайная аказія, каб распрапагандаваць іншым, а таксама выкарыстаць самому вельмі папулярную ў апошні час сцежку здароўя. Дык карыстаючыся дабрадзействамі вольных ад працы субот, я рашыў у сонечны красавіцкі дзень зрабіць далёкі шпацыр па родным горадзе.

Даволі нахадзіўшыся, трохі змучыўшыся, прысеў на лаўцы ў нашым парку. Гайнаўскі парк! Вельмі блізкае мне месца! Магчыма, таму, што і я пакінуў тут частку сваёй працы. Дасканала памятаю, у якім тэмпе радзіўся наш парк, як заўзята насельніцтва Гайнаўкі дапамагала ў яго ўпарадкаванні. Кожную нядзелю, кожную вольную хвіліну людзі працы ахвяравалі для арганізавання грамадскіх работ. Каб толькі мець сапраўдны парк! І ёсць у Гайнаўцы парк! Ёсць у гэтым месцы таксама сутнасць справы. Парк стаў рэчаіснасцю, але якой? Вось яна, гэтая рэчаіснасць.

Праблема першая. Для зманціравання асвятлення неабходна было ў некалькіх месцах узарваць асфальтаваныя ўжо дарожкі, каб правесці кабель да пасобных лямпаў. Невядома, чаму не

Працяг на стар. 4

Кіраўнік цэнтра аховы здароўя ў Ласінцы лекар Фёдар Міхалюк за працай.

У кабінеце зубнога ўрача Анджэя Аўчажэка. За пацыенткай памочніца Галена Пашко.

ДЛЯ ВЫГАДЫ ХВОРЫХ

У пачатку сакавіка гэтага года быў аддадзены ў карыстанне новы мураваны будынак для цэнтра аховы здароўя ў Ласінцы ў Нараўскай гміне. Пабудаваў яго кааператыў „Чын“, які ад нядаўна завуць Гайнаўскім будаўніча-мантажным аддзелам. У новым будынку светлыя, зручна абсталяваныя лекарскія кабінеты: агульны з сучаснай лячэбнай і дыягнастычнай апаратурай, зубаўрачэбны з навюсенькай бормашынай і аўтаматычным стаматалагічным крэслам, кабінет для ўколаў, пакойчык для рэгістрацыі хворых (усе з элегантнымі сучаснымі шафамі, столікамі, крэсламі), дзве кватэры тыпу М-4 для лекараў, забяспечаныя вадою і цэнтральным ацяпленнем, гараж. Каштаваў гэты прыгожы будынак тры мільёны злотых. Быў пабудаваны з НФОЗ.

Яшчэ ў вокнах і на сценах у пачакальні і ў агульным кабінеце будуць кветкі, многа кветак. За драцяной агароджай перад будынкам таксама закрасуюць кветкі, ды не толькі яны, тут будуць пасаджаны таксама маладыя елачкі.

Усё гэта вельмі важна для хворага. Сам выгляд калідора і лекарскіх кабінетаў мае ўжо тое ці іншае ўздзеянне на самапачуццё хворага.

Уваходзім мы ў сярэдзіну ласінскага цэнтра аховы здароўя. На калідоры сустракаем седзячых і стоячых менш і больш хворых пацыентаў.

У агульным кабінеце пацыентаў прымае кіраўнік цэнтра аховы здароўя лекар медыцыны Фёдар Міхалюк, а побач за сцяною, у якой асобныя дзверы, знаходзіцца медсястра Валянціна Ясюк. На змену ёй прыходзіць другая медсястра Аляксандра Ходак. Лекар працуе ў Ласінцы ўжо трэці год. Ведаюць яго тут усе як добрага спецыяліста.

„Хто б не быў — ці малады ці стары, ён з усімі ўмее пагаварыць. Выходзячы з яго кабінета лягчэй на сэрцы“, — пачулі мы.

У другім кабінеце застаем за працай маладога лекара-стаматолага Анджэя Аўчажэка (працуе ён тут усяго адзін месяц) і яго малодшую памочніцу Галену Пашко. Яго пацыенты выразна задаволеныя. Урэшце дачакаліся зубнога ўрача на месцы!

Абодва лекары — вялікія аптымісты, поўныя запалу і ахвоты да працы. Штодзень наведвае іх дваццацьтрыццаць, а часамі і больш чалавек. Ласінскі цэнтр аховы здароўя забяспечвае лекарскай апекай жыхароў дваццаці вёсак, між іншым, з Рэпіскаў, Каменя, Вулькі, Навін, Лапухоўкі, Трывежы, Кавэлы, Васількова, Галяковай Шыі, Барысаўкі, Ласінкі, Крыніцы, Крыўца, Прыбудак, Падбарвіска, Кутавой.

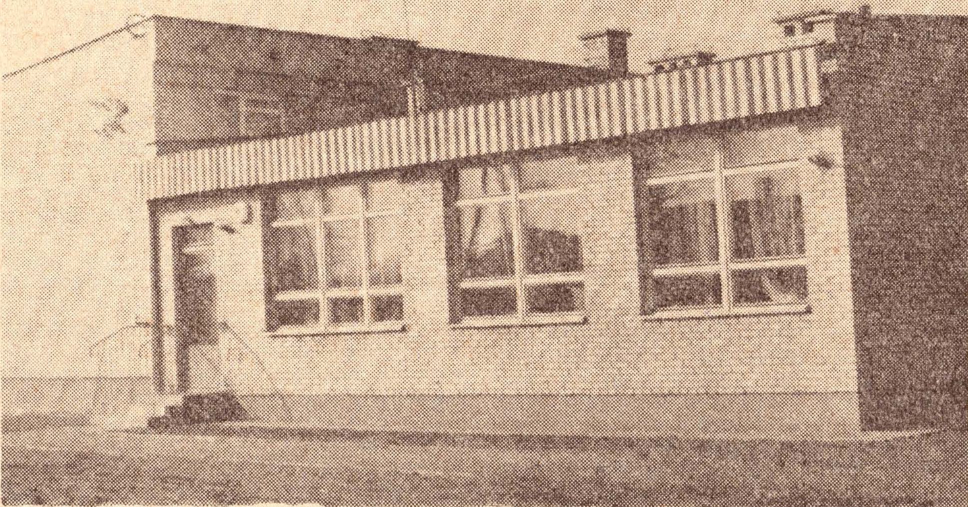
Час для лекараў бяжыць увачавідкі. Ім жа неабходна дакладна выявіць хваробу кожнага пацыента, калі трэба, то і супакоіць яго, прыпісаць адпаведнае лякарства, даць указанні. Словам, так пакіраваць лячэннем, каб кожны хворы як найхутчэй ачуньваў. Патрэбна і прафілактычная праверка здаровых.

— З якімі хваробамі часцей за ўсё прыходзяць пацыенты? — спыталі мы ў лекара Фёдара Міхалюка.

— Пераважна выраджэнне суставаў, — кажа доктар, — эмфізіён лёгкіх, інфаркты (завалы), захворванне дыхальных шляхоў, рэўматызм, хваробы сэрца і жалудка, павышаны ціск і іншыя хваробы. Гэта ў дарослых. Моладзь з сельскіх школ таксама патрабуе больш шырокай лекарскай апекі. Асабліва па прафілактыцы. З дзяцьмі сустракаюся я не толькі ў сваім кабінеце. Езджу таксама з візітамі ў школы і да малышоў ва ўзросце да аднаго года, якіх маці кормяць грудзьмі. Вёў я заняткі ў рамках школы здароўя ў Ласінцы, Крыўцы і Рэпісках.

На калідоры гутарым мы з сабраўшыміся людзьмі. Усе яны з ласінскай акругі. Усе задаволены, што маюць новы сучасны цэнтр здароўя. Вельмі ж добра, калі лекарская дапамога пад рукою.

Янка Цялушэцкі
Фота аўтара

Новы мураваны будынак цэнтра аховы здароўя ў Ласінцы.

РЭПЛІКА

НЕАХАЙНАСЦЬ ЦЯЛУШЭЦКАГА

У „Ніве“ ад 4 красавіка г.г. змешчана заметка Я. Цялушэцкага **„Навукова — папулярная“**, у якой дапусціў ён шэраг недакладнасцяў, што з'яўляецца асабліва ірытуючым: меў жа ўсе неабходныя даныя і ўмовы на тое, каб напісаць культурна і не безадказна.

Падчас папулярна-навуковай сесіі, наладжанай 14 сакавіка г.г. Навуковым гуртком пры ГП БГКТ, не было дакладаў! Толькі выступленні. (Даклад — „публічнае паведамленне“ аб чымсьці, павучае нас „Тлумачальны слоўнік беларускай мовы“). Але Цялушэцкаму даклад і выступленне, відаць, здаюцца ўсяго толькі рознымі назвамі таго ж... Прытым ён чамусьці змяніў загаловак майго выступлення **„Некалькі заўваг аб дагэтуляшняй дзейнасці Беларускага грамадска-культурнага таварыства і яго перспектывах“**. Мог Цялушэцкі здзівіцца: ці заўвагі лічыць дакладам? Вядома, не.

Як можна здагадвацца, маё выступленне было пабудавана з абгрунтаваных роздумаў на падставе дакументацыйных матэрыялаў БГКТ ды ўласных назіранняў ягонай дзейнасці, у якой прымаю непасрэдны ўдзел ужо дваццаць гадоў.

Цялушэцкі з такой жа працяцкай бесклапотнасцю зводзіць у сваёй заметцы тэматычна багатую дыскусію на сесіі толькі да адной праблемнай тэмы: *навучанне беларускай мове ў школах Беласточчыны.* Адначасова бестактоўна забывае ён аб тым, што дыскутавалі таксама др Уладзімір Юзвюк, Юрка Геніуш і Аляксандра Бергман.

Цялушэцкі не з'яўляецца ахвярай памылковай інфармацыі. Сам жа ўдзельнічаў у апісанай ім навукова-папулярнай сесіі асабіста і нават з ...фотаапаратам.

Сакрат Яновіч

РЭПЛІКА ГЭТА ЦІ СПРОБА РЭАБІЛІТАЦЫІ?

Літаратар, член Саюза польскіх пісьменнікаў, аўтар пару кніг Сакрат Яновіч закінуў мне, што на сакавіцкай папулярна-навуковай сесіі, якую з нагоды юбілею таварыства арганізавала праўленне навуковага гуртка, не было дакладаў, а толькі выступленні. Далей піша, што даклад — гэта „публічнае паведамленне“. Нібы я аб гэтым не ведаў, пішучы сваю заметку. Але аўтар рэплікі хоча перад усім пахваліцца, што заглянуў у тлумачальны слоўнік беларускай мовы. Што ж, відаць, без слоўніка яму ні на крок. Яшчэ й бароніцца, што выступаў з... выступленнем. На што ж гэта падобна? Калі даклад — гэта публічнае паведамленне, дык тады ўсё ясна — выступленне С. Яновіча было... сакрэтным. Але ж не, выступіў перад усімі ўдзельнікамі сесіі (сведкаў я не мусіў бы далёка шукаць), публічна, значыць, яўна. Тады з чым выступіў перад усімі С. Яновіч, лёгка здагадацца — з дакладам, а гэта і ёсць публічнае паведамленне, што аўтар рэплікі са слоўнікам сцвярджае.

Праўленне навуковага гуртка ясна акрэсліла, што на сесіі маюць быць д а к л а д ы, загадзя падрыхтаваныя да друку дзеля шырэйшай папулярызацыі. Калі й яшчэ і да друку, значыць добра зробленыя, старанна, з укладам вялікай працы.

Але С. Яновіч, які ўзяў на сябе адказны абавязак падрыхтаваць найважнейшы даклад на тэму „Дагэтуляшняя дзейнасць Беларускага грамадска-культурнага таварыства і яго перспектывы“ звёў усё да нейкіх там „некалькіх заўваг“. Самавольна. Або не зразумеў, чаго ад яго патрабавалася. Але ж павінен быў ведаць, за што бярэцца.

Чаму я ў сваёй заметцы не падаў, для С. Яновіча ў далейшым гэта вельмі важна, такіх іменна слоў: „некалькі заўваг“ у загалоўку яго даклада? А мой чытач як думае, як было б лепш, падаваць ці не падаваць? Бадай, згодзіцца са мною, што лепш было б для дабра справы не падаваць. Навошта ж завужваць тэму? І навошта ўслед за С. Яновічам рабіць нейкае выступленне. Гэта ж было б зусім нелагічна. Але няма чаму дзівіцца, з гэтага відаць найлепш, хто гэта С. Яновіч. Яму ўсё роўна. Калі не змог напісаць даклада, выступіў абы выступіць і назваў гэта выступленнем, хаця я б назваў гэта інакш. І чытачы, бадай, лёгка дадумаюцца, як. З „некалькімі ўвагамі“, да таго вельмі завужваючымі тэму, аўтар рэплікі не павінен быў „пхацца“ адразу ў першую чаргу. А гэта зрабіў. Я павінен яшчэ

(Працяг на стар. 5)

Чэслаў Аколаў

Др інж. Чэслаў Аколаў з Белавежай зросся да такой ступені, што цяжка сказаць, ці ён з ёй спалучаецца, ці яна з ім. А ўсяго жыве тут 16 год. У Белавежу прыехаў вясной 1960 г. і пачаў працаваць захавальнікам фондаў Прыродазнаўчага музея БНП. Гэта не была яго першая сустрэча са слаўнай пушчай. Ён у ёй нарадзіўся, недалёка ад Белавежы, хаця цяпер лясная вартоўня Белая знаходзіцца за мяжой, у беларускай частцы пушчы. Яго дзядуля і бацька былі леснікамі, таму нічога дзіўнага, што і ён пайшоў па іх слядах. Пасля заканчэння ляснога факультэта ў Вышэйшай сельскагаспадарчай школе (СГГВ) у Варшаве трапіў у надлясніцтва у Бельску Падляшскім. Пры першай жа магчымасці перавесціся ў Белавежу, доўга не хістаўся. Толькі тут мог ажыццявіць свае намеры — ахвяравацца навуковым даследаванням у галіне энтамалогіі. Жывая лабараторыя, якою з'яўляецца белавежскі запаведнік прыроды, спакусіла б не аднаго. Ч. Аколаў пастанавіў працягваць работу над сям'ёй карaедаў, распачатую былым дырэктарам парку, праф. др Я. Е. Карпінскім. Адносна хутка дабіўся карысных вынікаў, і завяршэннем першага этапу працы было атрыманне ступені доктара. Даследаванні ў гэтым напрамку вядзе ў далейшым.

Вялікія заслугі др Аколава на ніве аховы белавежскай жамчужыны. Быў адным з найактыўнейшых у асяроддзі людзей, якія змагаліся за прызнанне Белавежскай пушчы асобнага статута. Вынікам гэтай барацьбы з'яўляюцца абавязваючыя сёння, выданыя міністэрствам лясніцтва „Іншыя прынцыпы вядзення гаспадаркі ў Белавежскай пушчы", павышаючыя галоўным чынам узрост дрэў, у якім можна прызначаць іх на высечку, а таксама накіроўваючыя гаспадарку ў гэтым унікальным лясным комплексе ў напрамку яго аховы. Даследуе ўплыў турызму на пушчу і яе біялагічнае жыццё. Напісаў на гэтую тэму ўжо некалькі публікацый.

Калі гаварыць аб публікацыях, дык варта сказаць, што др Аколаў напісаў іх ужо 69, у тым ліку 18 прац змяшчаецца ў навуковых часопісах, а 11 рэкамендуе беларускую частку пушчы і работы, што вядуцца на яе тэрыторыі беларускімі вучонымі, з якімі др Аколаў утрымлівае цесныя зносіны. Часта абменьваецца навуковымі матэрыяламі, вопытам, назіраннямі. З др Паўлам К. Міхалевічам, вядомым у Беларусі міколагам, вядзе даследаванні над абясценнем драўніны ва ўмовах пушчы.

Многія гады збірае матэрыялы, якія тэматычна датычацца Белавежскай пушчы. На іх аснове складае „Белавежскую бібліяграфію". Зараз друкуецца II том, ахопліваючы перыяд 1967-1972.

Доўгі час з'яўляецца старшынёй навучальнай камісіі ў гуртку экскурсаводаў ПТТК. Дзякуючы яго старанням у падборцы высокакваліфікаваных выкладчыкаў, узровень ведаў белавежскіх экскурсаводаў пастаянна ўзрастае. Сам водзіць групы экскурсантаў амаль ад свайго прыезду ў Белавежу. Валодае трыма замежнымі мовамі — англійскай, нямецкай і рускай, таму і даводзіцца яму абслугоўваць часта замежных турыстаў, вучоных, дыпламатаў, а нават галовы многіх дзяржаў.

Як шматгадовы член праўлення Таварыства прыяцеляў Белавежы наладжвае многія сустрэчы з цікавымі людзьмі, арганізуе даклады, выстаўкі, якія заўжды карыстаюцца поспехам у белавежцаў. Імкнецца шырока папулярызаваць праблему аховы жамчужыны нашых пушч.

На Беласточчыне праславіўся як актыўны грамадскі дзеяч. Зараз з'яўляецца старшынёй гміннага камітэта Фронту адзінства народу і членам ваяводскай камісіі здароўя, сацыяльных спраў і аховы прыроднага асяроддзя чалавека. У сваёй дзейнасці праяўляе стойкасць, рашучасць і няўступчывасць. А справы, якія ён парушае, заўжды нядробязнай меры. Нічога дзіўнага, што яго выбралі ў кандыдаты радных ВРН.

Др інж. Чэслаў Аколаў за сваю дзейнасць няраз узнагароджваўся. З важнейшых узнагарод варта адзначыць залаты медаль імя Я. К. Клюка і залаты значок „Заслужаны для Беласточчыны".

Залаты гэта, у метафары і рэчаіснасці, чалавек для Белавежы.

Тэкст і фота
П. Байко

(Працяг са стар. 1)

ПАМЯТКА НА ЎСЁ ЖЫЦЦЁ

ўласнаручны аўтограф Эдварда Герка. А ён падпісвае... падпісвае... а пасля ўжо і пачынае прасіць, каб адпусцілі яго, бо часу не мае, бо ўжо змучаны, кажа: „Дайце крыху адпачыць, таварышы"!

А дзе ж там! Ніхто і слухаць не хоча.

— А як вам удалося зрабіць памятную фатаграфію з Эдвардам Геркам?

— Я была ў саставе маладзёжнай дэлегацыі, якая першаму сакратару ўручала **„Кнігі чыну польскай моладзі ў гонар VII з'езду ПАРП"** ад паасобных ваяводстваў нашай краіны. Эдвард Герэк прыняў нас у гмаху ЦК, сардэчна і цёпла падзякаваў усім маладым грамадзянам ПНР за выдатную працу, за каштоўныя грамадскія чыны.

Яўгенія Юрчук у партыі параўнальна яшчэ нядоўга. Усяго чатыры гады. Аднак, заслугі членаў ПАРП лічаць перш за ўсё грамадскай актыўнасцю. Відаць, Яўгенія Юрчук на працягу гэтых чатырох год свайго партыйнага стажу паспела добра вытрымаць экзамен па грамадскай актыўнасці, калі ўжо выбралі яе ў члены гміннага і ваяводскага камітэтаў партыі, ды і ў вёсцы, у Койлах, без яе ўдзелу не абыйдзецца аніводнае мерапрыемства.

— Наша вясковая партыйная арганізацыя, — гаворыць яна, — налічвае 17 членаў. На сваіх сходах разглядаем усе гаспадарчыя і грамадскія праблемы вёскі. Але я асабіста найбольш часу прысвячаю нашым жаночым справам. Маем актыўны гурток вясковых гаспадынь. Прымалі ўдзел у розных конкурсах, напрыклад; *„Больш агароднiны і кветак"*, *„Больш малака высокай якасці"*. Маем уласную пазычальню хатніх прылад і кухоннага посуду... Жывецца нам добра.

...І ў Койлах прыемна пабываць. Вёска, як маляваная.

Віктар Рудчык
Фота аўтара

(Працяг са стар. 1)

ДЭМАГРАФІЧНЫЯ ПРАЦЭСЫ І БГКТ

Існуе таксама неадкладная патрэба заняцца гаспадарчымі справамі, якія параджае спамянутае старэнне вясковага насельніцтва. Пакіданне зямлі нельга бачыць толькі ў аспекце яе залясення, калі краіна шукае рэзерваў сельскагаспадарчых прадуктаў або ў аспекце арганізацыйных цяжкасцей у перайманні зямлі. Праўдападобна, не будуць тут мець другі раз папулярнасць формы кааперавання гаспадарак — спулдзельні прадукцыйныя. Трэба энергічней уводзіць на кінутыя старэчамі землі найвышэйшую форму гаспадарання — высокамеханізаваныя пэгээры. Механізатараў тут яшчэ хопіць, а пры гэтым і пенсіянеры змогуць яшчэ крыху дапамагчы ў сельгасвытворчасці. Сочачы за дэмаграфічнымі зменамі, мне здаецца, умеснай была б прапанова, каб зрабіць для паўднёва-ўсходняй Беласточчыны баланс працоўных рэсурсаў у сельскай гаспадарцы, які паказаў бы, калі і ў якіх вёсках не хопіць сілы для традыцыйнага гаспадарання.

З вышэй спамянутымі дэмаграфічнымі зменамі цесна звязаны мясцовыя асветныя справы. Іх актуальнасць павялічвае факт, што нашае школьніцтва знаходзіцца ў перыядзе рэфармавання асветы. Ужо два гады дзейнічаюць гмінныя зборныя школы, якія амаль усе будуць пераўтвораны ў дзесяцігодкі. Зараз складаецца школьная сетка. Ужо вядома, што многага тут яшчэ не хапае, у тым ліку школьных будынкаў, адпавядаючых умовам, і асабліва не хапае настаўнікаў з вышэйшай адукацыяй.

Па-рознаму рэформа гэтая ўспрымаецца насельніцтвам. Аднак у паўночна-ўсходняй Беласточчыне яе патрэбу запачаткавалі спамянутыя дэмаграфічныя працэсы ўжо раней. Паводле нашых падлікаў, у 1959-1972 гадах (калі ўзяць 1959 год за базісны) у былым Беластоцкім, Бельскім, Гайнаўскім, Дуброўскім, Сакольскім і Сямяціцкім паветах нарадзілася на 30120 дзяцей менш, чым можна было лічыць чатырнаццаць год назад (павінна нарадзіцца 108,5, нарадзілася 78,4 тысячы). А гэтыя лікі дзяцей будуць складаць базу развіцця асветы амаль да 1990 года. Такія вялікія змены выклічуць шматлікія кансеквенцыі, над якімі трэба моцна задумацца. Задумацца разам са школьнымі ўладамі над сеткай дзесяцігодак, над тым, каб ахапіць навучаннем усіх тых дзяцей, якія зараз вывучаюць беларускую мову, а таксама задбаць аб своечасовай падрыхтоўцы падручнікаў да зменянай праграмы дзесяцігодкі, падрыхтоўцы настаўнікаў беларускай мовы і г.д.

Зразумела, можна прыглядацца поспехам БГКТ у адных, ці заніканню ў другіх формах працы, але карысней было б правесці грунтоўныя доследы патрэб, магчымасцей і ўлічваць іх у далейшай дзейнасці.

Ул. Юзвюк

(Працяг са стар. 3)

ЧАТЫРЫ ПРАБЛЕМЫ ГАЙНАЎСКАГА ПАРКУ

зрабілі гэтага да асфальтавання дарожак. Вынік? Да гэтай пары на дарожках відаць глыбокія праломы.

Праблема другая. Амфітэатр. У маім разважанні аб'ект з такой назвай павінен служыць, бадай, справам культуры, напамінаць штосьці мінулае, старажытнае. А гайнаўскі амфітэатр? Зімой гэта каток, дзе дзеці карыстаюцца без рэшты са снежных шаленстваў. Ну, гэта, праўда, нічога страшнага. Затое летам амфітэатр (будоўля, ізаляваная з усіх бакоў ад людскіх вачэй) — рай для ўсялякіх п'яніц і іншых падонкаў грамадства. Неаднаразова я сам быў сведкам, калі такія „прадстаўнікі" грамадства пакідалі гэтае месца ракам. Агіда!

Праблема трэцяя. Між цудоўнымі бярозамі, з боку вуліцы Леніна, парк ні ў чым не заслугоўвае на гэтую назву. Трава стоптаная, галінкі паламаныя і... звычайныя спартыўныя вароты. А малышы ва ўсю гуляюць у мяч. Аж жудка, што ніхто дагэтуль не звярнуў на гэта ўвагі, не ўсведаміў сабе, колькі трэба людской працы, каб гэтае месца прывесці ў парадак, засеяць траву, пасадзіць кусты. Я і сам надта люблю сачыць за футбольнымі спаборніцтвамі. Але калі ўжо хочам мець уласны Менчэстэр-сіці, дык ці ж не карысней было б стварыць яго на лясным стадыёне, дзе дагэтуль гуляюць толькі мурашкі?

Праблема чацвёртая. Самая важная. Звычайная людская бяздумнасць і вандалізм. Гайнаўскі парк праектаваў не адзін чалавек, зрабіў гэта калектыў людзей. Праект парку быў аднагалосна прыняты і адобраны насельніцтвам горада. А што сталася на працягу двух год? Мала хто карыстаецца асфальтаванымі дарожкамі, ходзяць ва ўсе бакі, ад поўначы на поўдзень і з усходу на захад, і топчуць такую каштоўную зяляніну. Парк паволі пераўтвараецца ў павуціннe дарожак: праектаваных і „выгаднейшых", ствараемых людскімі падошвамі.

Цэнтр парка абсталяваны вельмі цікавымі сталамі, зробленымі з пнёў дрэў. Прыемна было прысесці ў цяньку бяроз. Было! Зараз некалькі сталоў разламана, кара аблуплена. Без „дапамогі чалавека" і тут не абышлося. А другія абсталяванні? Планкі лавак паламаныя, мноства на іх багамазаў і чорт ведае, якіх іерогліфаў, выразаных нажом, сметнікі штодзень папераварочваныя, фарба на іх пааббіваная. Варварства! Час падумаць аб гэтым і зрабіць вывады. Адпаведныя вывады.

Сядзем

Беларуская літаратура — Аляксандр Баршчэўскі

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЦІШКА ГАРТНЫ — ЧАСТКА XIX

Жыццёвае і творчае credo. Характэрным для праграмнай лірыкі Гартнага з'яўляецца верш „Свабода". Напісаў яго паэт у 1914 годзе, гэта значыць, напярэдадні вялікіх гістарычных падзей. Верш цікавы і па загалоўку, і па тэматыцы, і па форме. У многіх папярэдніх праграмных вершах Гартны заўсёды стараўся ўвасобіцца ў прыродныя стыхійныя з'явы, каб такім чынам падкрэсліць сваю дэтэрмінацыю, дынаміку, волю. Быў гэта тыповы для рамантызму літаратурны прыём. У вершы „Свабода" маем дачыненне з новым прыёмам. У гэтым творы паэт звяртаецца непасрэдна да свабоды. Гэтае адцягненае паняцце выступае ў вершы ў постаці канкрэтнай асобы. Такое звяртанне, размова, кантакт з нейкай ідэяй было характэрным для рамантычнай паэзіі. Значыць, і тут можам гаварыць аб выкарыстанні Гартным рамантычных прынцыпаў. Вось змест верша. Паэт у цемры ўбачыў Свабоду. Загарэўшыся полымем надзеі, пабег за ёю. Свабода, аднак, пачала аддаляцца. Паэт скіраваў у яе адрас палымяны зварот:

Не ўцякай жа, багіня красы,
Зыркі вобліск празрыстага дню,
Дай напіцца твае мне расы,
Дай часціну твайго мне агню.
Я сасмаглую душу расой
Воладаўчую ўсю акраплю,
А агонь гэты дзіўны я твой
Ў сэрцы юным сваім запалю,
І, як волю адчуўшы той звер,
Ў бойку з крыўдай людской палячу,
Хоць да праўды шукаючы дзвер,
Я за гэта жыццём заплачу.

Усё ў гэтым вершы рамантычнае. І пагоня за Свабодай, і просьба чалавека даць яму агню, і „воладаўчая раса", і гатоўнасць заплаціць за свае ідэі жыццём — усе гэтыя просьбы, жаданні, дэкларацыі пачэрпнуты з рамантычнай тэрміналогіі і рамантычных паняццяў. Можам гаварыць аб элементах казачнасці ў вершы „Свабода". Прадстаўленая ў вершы пагоня за Свабодай нагадвае выступаючую ў многіх казках пагоню за жар-птушкай. Гэтае падабенства з'яўляецца яшчэ адным пасведчаннем сувязей твора з рамантызмам.

Верш „Свабода" — гэта бунтарнае маленне чалавека, акрыленага надзеяй, чалавека, які дайшоў да страшнага і прыгожага вываду: — жыць або загінуць! Жыць у свабодзе або загінуць у барацьбе за яе.

У канцы верша прамаўляе таксама Свабода. Вось яе словы:

Не глядзі, што наўкола цябе
Непрабачная ночка стаіць,
Бiся з цемрай, і ў той барацьбе
Ты патрапіш мяне улавіць.

Верш заканчваецца страфой, у якой аўтар выяўляе цвёрдую веру ў хуткую перамогу, у поўнае яго спалучэнне са Свабодай.

Што далей — мой увераны крок,
Што далей — яна бліжэй ка мне,
І мой цвёрды ваяцкі зарок
Хутка хутка яе пажане.

Верш „Свабода", хаця і адрозніваецца некаторымі рысамі ад іншых праграмных вершаў Гартнага, не пярэчыць духу гэтых вершаў. Наадварот, можам назваць яго творам, падсумоўваючым усю праграмную лірыку паэта. А якія галоўныя рысы гэтай лірыкі? Іх многа. Выкарыстанне прыродных з'яў, пахвала надзеі і летуценняў, прапагандаванне практычнай барацьбы — вось галоўныя элементы жыццёвага credo Гартнага. Амаль ва ўсіх праграмных творах Гартнага няма людзей — ёсць толькі паэт. Паэт і рэчаіснасць, паэт і надзея, паэт і неба, паэт і зямля, паэт і змаганне, паэт і свабода. Аднак усе гэтыя самотныя парывы, дэкларацыі, змаганні імкнуцца да волі, вызвалення, дабрабыту для ўсіх, для ўсяго народу. Такая барацьба самотнага паэта „за мільёны" мае рамантычны характар.

Пакуль зашумяць сады

Яшчэ гады два — і Мілейчыцкая гміна, быццам карабель, паплыве сярод мора квітнеючых садоў. Але пакуль што глянем на сённяшняе. Па-рознаму збудаваны шлях. Ёсць і вяршыні, ёсць і даліны. Зразумела, так, як у жыцці.

У склад Мілейчыцкай гміны ўваходзіць дзевятнаццаць вёсак. Не будзем задумоўвацца над тым, ці гэта многа ці мала, бо справа не ў колькасці. Тут справа важнейшая, за якую і трэба пахваліць гмінныя ўлады. Дзякуючы іх працы і намаганням зашпіліўся апошні гузік тэлефанізацыі. Ад канца сакавіка гэтага года ўжо ў кожнай вёсцы (нават і ў тых, у якіх няма солтысаў) ёсць тэлефон. Гэта ж вялікая выгада і уладам і жыхарам вёсак. Бываюць жа і такія здарэнні, якія патрабуюць неадкладнасці.
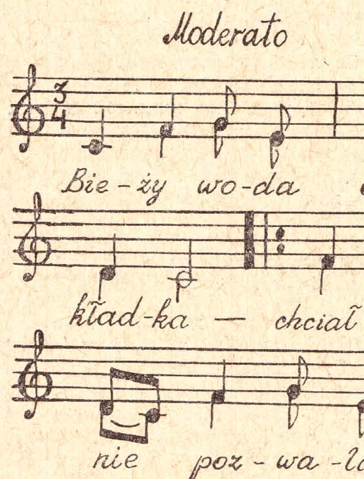
Але не толькі гэтым жыве гміна ў Мілейчыцах. Уступае яна на дарогу падборкі спецыялізацыі ў гаспадарчай дзейнасці. Стварае спрыяльныя ўмовы для ўзнікнення сельскагаспадарчых калектываў у паасобных вёсках. Адным з тых, што пачынаюць ставіць першыя крокі, з'яўляецца калектыў з пасёлка Паканева. У склад яго ўваходзяць чатыры гаспадары: Струсь Тадэуш, Скрыцкі Казімір, Зялеўскі Чэслаў і Свідэрскі Геранім. Вырашылі яны злучыць свае сілы і сумесна заняцца гадоўляй кароў. Цяпер рыхтуюцца распачаць будову кароўніка на пяцьдзесят штук жывёлы. З вялікай дапамогай прыйшлі ім гмінныя ўлады, перш за ўсё ў галіне забеспячэння найбольш неабходнымі машынамі.

Але не толькі гэтым можа пахваліцца гміна ў Мілейчыцах. Сярод той колькасці вёсак, якія ёй падлягаюць, ёсць невялікая вёсачка Клімковічы, у якой дваццаць тры гаспадары. Яна, бадай, што самая лепшая ў гміне. Людзі тут вельмі сур'ёзныя, гаспадарныя, яны, быццам тыя пчолы, руплівa дабіваюцца як найбольшых пладоў са сваёй працы. Займаюцца пераважна апрацоўкай зямлі, пра якую вельмі дбаюць. Добрым прыкладам гэтага з'яўляецца выкарыстоўванне мінеральных угнаенняў. Норму выканалі ў 108%. З боку кантрактацыі збожжа таксама закідаў няма. Выканана ў ста працэнтах. Да самых лепшых гаспадароў залічаюцца тут: солтыс Высоцкі Лявонцій, які, апрача апрацоўкі зямлі, спецыялізуецца ў гадоўлі букатаў, Кручанкоў Габрыель, Юркевіч Юзэф, Барташэвіч Рыгор — сакратар партыйнай арганізацыі і іншыя. Калі ўжо гаворым пра гэтую вёску, то нельга прамінуць таго, што займаецца яна таксама і гадоўляй малочных кароў. У сувязі з тым пачалі рабіць сіласы, колькасць якіх узрастае з году ў год. Калі ў 1974 г. быў толькі адзін сілас у солтыса, то ў 1975 г. ужо два, а на бягучы год ёсць аж чатыры ахвотныя. Трэба адзначыць, што вёска ідзе з духам часу. Конь становіцца ўжо перажыткам. Яго месца пачынаюць займаць трактары, якіх у вёсцы ўжо чатыры.

А цяпер скажам пра сады. Штуршок гэтаму дало ўзнікаючае прадпрымства перапрацоўкі фруктаў і агародніны ў Сямяцічах. І зрадзілася ў жыхароў Мілейчыцкай гміны думка аб садаводстве, паўстаюць нават калектывы. Да найбольшых трэба аднесці трохасабовы калектыў з Мілейчыц, які адвёў пад сад аж 7,8 га зямлі, і чатырохасабовы — з Харашчэва, які будзе засаджваць 6,98 га. Шмат ёсць і індывідуальных гаспадароў. Каб не траціць часу і месца на пералік, прывядзем агульную паверхню, што зоймуць сады. Раўняецца яна ні больш-ні менш, а 24,62 га. Пераважаюць яблыні і грушы. Але апрача таго, будуць і слівы, і маліны, і парэчкі. Так што праз пару год Мілейчыцкая гміна будзе ў новай вопратцы.

М. Шаховіч

Ф·А·Л·

Bieży woda, bieży, a na
chciał się żenić młody J
chciał się żenić młody J
Nie pozwala matka i ca
— Nie jedź Jasiu, Jasiu
nie jedź Jasiu, Jasiuleńk
Pojechał Jasieńko, za m
a Kasieńka młodziusień
a Kasieńka młodziusień
Jedzie Jasio, jedzie z pe
a Kasieńka leży w grob
a Kasieńka leży w grob
Nad Kasieńki głową ojciec, matka płacze,
nad Jasieńkiem zdradniczeńkiem czarny woron gracze,
nad Jasieńkiem zdradniczeńkiem czarny woron gracze.
Nad Kasieńki główką organy zagrali,
nad Jasieńkiem zdradniczeńkiem wrony zakrakali,
nad Jasieńkiem zdradniczeńkiem wrony zakrakali.

Ад Марыі Лубнеўскай, 1914 г. нараджэння, і Чаславы Катовіч, 1940 г. нараджэння, баярская вёска Ахрэмавічы гм. Заблудаў, запісаў у лістападзе 1975 г. Мікалай Гайдук, нотная транскрыпцыя з магнетафоннай стужкі Людмілы Панько.

Людзі БГКТ

ВАСІЛЬ АНТЫПЮК

Як усё-такі правільна і хораша складаецца жыццё! Выслужыў свае гады — і пайшоў на пенсію. Цяпер будуе ўласны двухпавярховы дом. Ідзе тут гутарка аб Васілю Антыпюку з Бельска. Стаім на яго палетку і гутарым аб яго жыцці-быцці.

Шаснаццацігадовым хлапчуком вывозяць яго немцы на прымусовыя работы. Цяжкая праца ў маёнтку, пасля ў шахце пад французскай граніцай. На другую зіму ён на нейкай будове непадалёку ад Кэнтшына, а летам у 1944 годзе пры капанні акопаў у раёне Сувалкаў і Віграў. Увесь час сутыкаецца з нялюдскімі адносінамі да зняволеных.

— У такія хвіліны чалавек траціў надзею, што перажыве, што вернецца дамоў. Калі вызваліла нас Савецкая Армія, радасць была такая, што немагчыма гэтага расказаць.

Васіль Антыпюк уступае ў рады Савецкай Арміі. Пасля кароткага абучэння пападае на перадавую лінію пад Кенігсбергам. Загінула там шмат такіх, як ён. І яму смерць заглядала ў вочы. Але астаўся ў жывых. Вяртаецца ў сваю спаленую родную вёску Рыбакі, што непадалёку ад асады Нарва. На некалькі дзён перад ім вярнулася з прымусовых работ дзяўчына з гэтай жа вёскі — яго будучая жонка.

Пасля вайны ў Рыбаках, як і ў іншых вёсках, сяляне ўзяліся за адбудову сваіх гаспадарак. Вася памагаў бацькам будавацца і працаваць на гаспадарцы. Але не мог ён спакойна сядзець на вёсцы тады, калі ў краіне адбываліся вялікія падзеі. Прыбывае ён у Бельск. Тут прымаюць яго ў рады Саюза барацьбы маладых і даюць заданне арганізаваць гурток ЗВМ у Нарве. Праз нейкі час накіроўваюць яго на шасцітыднёвы курс у Элк, пасля якога абучаў ён у Нарве самаабароне і актыўна ўключаўся ў дзейнасць арганізацыі СБМ. У 1947 годзе прымаюць яго ў ППР. У гэтым жа годзе распачынае ён працу ў КБВ. Бярэ ўдзел у разгроме бандаў у Карпатах.

1949 год быў новай вехай у яго жыцці. Камандзіруюць Васіля Антыпюка ў Лодзь, у афіцэрскую школу, якую заканчвае ў 1950 годзе.

У кастрычніку 1950 года пачынае ён працаваць у міліцыі ў Граеве, і зноў даводзіцца яму выязджаць на банды. Наступіў урэшце ўсюды спакой. У 1959 годзе ён як афіцэр міліцыі пераязджае на працу ў горад Бельск, у якім раней атрымаў „пуцёўку" ў грамадскую працу. У 1973 годзе ён — камендант міліцыі ў горадзе Бельску.

У вольны час любіў узяць гармонік, зайграць ад душы і заспяваць. І гэтая любоў да песні прывяла яго ў беларускі харавы калектыў „Васілёчкі". Члены калектыву выбралі яго старшынёю рады хору, якая шмат увагі ўдзяляе арганізацыйным справам.

У 1969 годзе разам з іншымі дзеячамі БГКТ Васіль Антыпюк атрымоўвае высокую дзяржаўную ўзнагароду — Залаты Крыж Заслугі.

Васіль Антыпюк вялікую ролю адыгрывае і ў другой галіне грамадскай дзейнасці. Быў ён старшынёй бацькоўскага камітэта ў беларускім агульнаадукацыйным ліцэі ў Бельску і надалей з'яўляецца старшынёй бацькоўскага камітэта ў пачатковай школе. А калі працуе належна бацькоўскі камітэт, для школы — вялікая справа. У БГКТ Васіль Антыпюк таксама адыгрывае вялікую ролю. Ён член Галоўнай рэвізійнай камісіі. Жонка Васіля Антыпюка — таксама вядомы дзеяч. Яна член Ваяводскага камітэта ПАРП у Беластоку.

Згодная сям'я Антыпюкоў можа быць прыкладам для іншых.

М. Хмялеўскі

(Працяг са стар. 3)

Рэпліка

сказаць чытачу, што даклады мелі канчаткова прадуманыя і канкрэтныя заглоўкі. Не было ў іх месца, ні ў адным, на „некалькі заўваг".

Аўтар рэплікі піша: „Мог Цялушэцкі здзівіцца: ці заўвагі лічыць дакладам? Вядома, не". Пытаю: чаму не?

Падчас сесіі даклад С. Яновіча востра і без пардону скрытыкаваў др У. Юзвюк, які галоўным чынам закінуў аўтару суб'ектыўны погляд і недастатковую распрацоўку тэмы. Да таго ў сваёй рэпліцы жаласна прызнаецца С. Яновіч: „Маё выступленне было пабудавана з абгрунтаваных **роздумаў** на падставе дакументацыйных матэрыялаў БГКТ і **уласных назіранняў** ягонай дзейнасці". Я ў сваёй інфармацыі для дабра С. Яновіча пра ўсё гэта змаўчаў. А С. Яновіч „пачаставаў" мяне, здаецца, не з вялікай для мяне ўдзячнасці, што, маўляў, я бестактоўны.

Але аўтару рэплікі, пэўна, карціць, каб яшчэ раз прызнаць перад усімі, у тым выпадку і нашымі чытачамі, сваю віну, хаця ніхто гэтага не патрабаваў. Не выканаў абавязку, значыць, не выканаў. Ну, і дастатковы быў бы вывар, (што зрабіў, бо не мог сцярпець, сакратар Галоўнага праўлення БГКТ Я. Зенюк; крытыкаваў ён тое, што ў дакладзе, яшчэ раз прыпамінаю, дакладзе, не было нічога аб культурна-асветнай дзейнасці, г.зн. аб адной з самых галоўных форм працы БГКТ, і што гэта невыбачальна).

Не пералічыў я прозвішчаў усіх прысутных на сесіі. Было многа асоб. У канцы канцоў, ці гэта так важна. Што забракла прозвішчаў Ю. Геніуша ці А. Бергман? Ды яны не дыскутавалі, а ставілі пытанні.

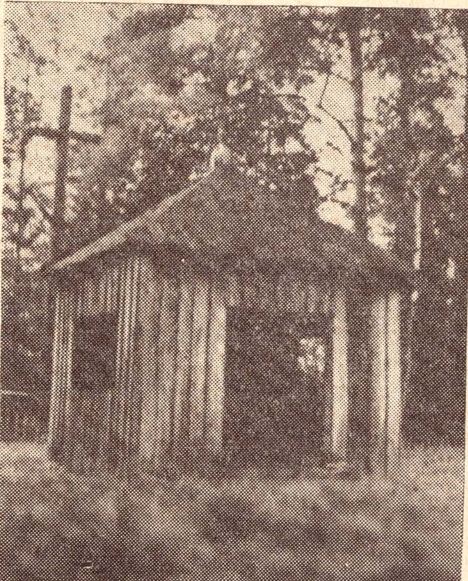
Дыскусія на сесіі ў асноўным канцэнтравалася вакол тэмы навучання беларускай мове. І гэта я напісаў. І на гэтым не закончыў. С. Яновіч павінен яшчэ раз заглянуць у 14 нумар „Нівы". Там жа знойдзе яшчэ, што выступалі сакратар і старшыня Галоўнага праўлення таварыства. Яны закранулі зусім розныя тэмы. Але аўтар рэплікі, відаць, паспяшыў і не дачытаў маёй заметкі да канца. Што ж, бывае. Толькі калі ўжо збіраўся пісаць рэпліку, павінен быў гэта зрабіць. Навошта паказваць свой слабы бок, каб я мог упікнуць за гэта. І, на жаль, мяне гэта не цешыць. Бо гэта так наіўна.

Ад каго-каго, але ад літаратара можна вымагаць пэўнай агульнай (ці гэта так многа для С. Яновіча?) культуры, ды яшчэ і адказнасці за пісанае слова. Горш, калі верх бярэ зласлівасць, хваравітая. А ў гэтым напрамку вялікія схільнасці ў С. Яновіча. Адразу ў загалоўку рэплікі, над якой, па ўсяму відаць, доўга не задумваўся, „выязджае" з абражаючым аўтара заметкі словам „неахайнасць", а пасля яшчэ з іншымі правакацыйнымі словамі. Аўтару рэплікі прыдалося б быць больш тактоўным і памяркоўным. Мо ён так паводзіць сябе і на сваіх аўтарскіх сустрэчах? Тады, барані божа ад такіх сустрэч. Ведаю, і гэта не сакрэт, што С. Яновіч любіць быць папулярным. Але якім коштам?..

У заканчэнні стаўлю пытанне, што гэта мела быць у С. Яновіча: рэпліка ці спроба рэабілітацыі за няўдачны даклад? Калі спроба рэабілітацыі, дык навошта захацелася С. Яновічу толькі асмяшыцца?

Янка Цялушэцкі

Этнаграфічная акенца

Капліца „Жураўлік" каля Адрынак.
Фота М. Гайдука.

ПЫТАННЕ: А. быў членам жыллёвага кааператыва і аплаціў поўнасцю ўклад, патрэбны для атрымання кватэры. Ён ажаніўся і праз год
шлюбу атрымаў кватэру, а праз
ы гады яны ўзялі развод. У іх
адно дзіця. Былы муж патрабуе ад
й жонкі, каб яна выбралася з ква-
бо лічыць, што кватэра з'яўляец-
ыключна яго ўласнасцю, паколькі
быў унесены выключна ім і пе-
шлюбам, а яго былая жонка нават
'яўляецца членам жыллёвага каапе-
за. Ці мае ён права патрабаваць,
былая жонка выбралася з кватэ-

ансультацыя ▷ ЮРЫСТА

КАЗ: Былая жонка А. мае права
ватэру нароўні з ім, хаця грашовы
быў унесены А. перад шлюбам.
кім выпадку лічыцца, што ўклад
нецца асабістай уласнасцю А., але
ра, паколькі атрымана яна ў часе
ьнага жыцця, г. зн. пасля шлюбу,
рад разводам, з'яўляецца супольн-
маёмасцю. Таму пры падзеле су-
ай маёмасці паміж былымі мужам
нкай суд можа прыдзяліць права
ватэру кожнаму з іх. У гэтым вы-
жонка, каб атрымаць прыдзел
ватэру ад кааператыва, павінна за-
ца ў кааператыў. Калі дзіця зна-
цца пры матцы, то вельмі праў-
обна, што права на кватэру суд
нае ёй. У гэтым выпадку яна аба-
а звярнуць былому мужу грашо-
клад.

ВЕР-НЕ-ВЕР

Добры Астрон! Вельмі прашу цябе выясніць мне мае сны.

У першым сніцца мне, што я замужняя, у мяне ёсць дзіця і я перабіраюся на новую кватэру.

У другім сне, што я дома з сваім хлопцам. Ён надзявае мне на левую руку залатое кальцо. Але я потым гэтае кальцо зняла і на пальцы застаўся чырвоны след ад кальца.

Адразу дзякую за выясненне сноў.

Нецярплівая Бальбінка

Дарагі Астрон! Нядаўна сніўся мне вельмі дзіўны сон. Снілася, што сяджу са сваім хлопцам і цалуюся. Думаю (у сне), што мы вельмі рамантычна выглядаем. Аддаляюся, каб пабачыць нас, але замест дзвюх асоб на гэтым месцы сядзяць два шкілеты. З гэтай думкай я і прабудзілася. Астроне, скажы мне, што значыць гэты сон?

Твая чытачка

Нецярплівая Бальбінка! Не магу вас пацешыць. Першы сон гаворыць аб тым, што чакае вас здрада ў каханні. Вы ж перабіраліся з сям'ёй на новую кватэру. Другі сон пацвярджае гэта. Можа, паспееце нават выйсці замуж, а здрада наступіць пасля гэтага, і застанецеся са следам (можа, з дзіцём?). Добра разгледзьцеся сярод кандыдатаў на мужа!

Мая чытачка! На жаль, і вам не магу сёння сказаць нічога прыемнага. Тыя надзеі, якія звязваеце вы са сваім хлопцам, на жаль, дарэмныя. Чакае вас здрада каханага. Што ж, і так бывае. У жыцці ўсё трэба пераажыць...

Астрон

Ці ведаеце, што...

...спажывецкі кааператыў „Сполэм" у Беластоцкім ваяводстве мае 308 крамаў, у тым ліку 181 са спажывецкімі прадуктамі.

...на Беласточчыне дзейнічае 630 спецыялістычных гаспадарак і 1100, якія спецыялізуюцца.

...зараз у нашай краіне паляваннем займаецца 56 000 асоб.

...у нашай краіне ў вясковым гандлі працуе 73 000 жанчын.

...у Беластоцкім ваяводстве ёсць 45 000 гектараў ПФЗ-аўскіх зямельных угоддзяў, а да 1980 года плошча іх павялічыцца больш, чым на 56 000 гектараў.

...жыхары нашай краіны карыстаюцца 6 471 504 тэлевізарамі. Інакш гаворачы, у васьмідзесяці кватэрах на сто на ганаровым месцы стаіць тэлевізійны апарат. Але попыт на ўласнае „кіно" ў хаце не слабне.

...у Польшчы выдаецца 3005 загалоўкаў розных газет і часопісаў.

...зараз у нашай краіне дзейнічае звыш 10.000 сялянскіх прадукцыйных гурткоў і каля 25 000 груп супольнага выкарыстоўвання трактараў і сельскагаспадарчых машын.

...у нашай краіне працуе 150 тысяч сувязістаў, ёсць 8 000 паштовых установ і 729 тысяч прыватных тэлефонаў.

...у Польшчы дзейнічае каля 54 тысяч бібліятэк, якія накапілі 252 мільёны кніжак. З бібліятэк карыстаецца 18 мільёнаў чытачоў.

...у ПНР ёсць 8 725 публічных бібліятэк і 30 тысяч бібліятэчных пунктаў.

(ця)

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка, просьба мая зусім не звязана з каханнем. Я вельмі тоўстая — на 159 см росту аж 76 кілаграмаў вагі! Прабавала ўжо ўсялякія спосабы, каб пахудзець, але, на жаль, нічога не выйшла. Хацелася б модна, прыгожа апрануцца, але ці ж пасуе мне што? Ды і ў школе падсмейваюцца з мяне. Калісьці, як была яшчэ маладшай, не пераймалася я гэтым, але цяпер мая фігура не дае мне спакою. Парай, што зрабіць, каб „скінуць" лішнія кілаграмы.

Каця з Бельскай гміны

Каця! Разумею цябе. Кожная дзяўчына хацела б быць прыгожай і зграбнай. Паспрабуй штодзень раніцай і вечарам прызначыць не менш 15 мінут на гімнастыку. Рэгулярна, у вызначаную пару, снедай, абедай і вячэрай. Ды тут варта прыгадаць пагаворку: „Снеданне з'еш сам, абедам з сябрам падзяліся, а вячэру ворагу аддай". І нічога, ніякіх перакусак у міжчасе. Ну, і яда павінна быць нізкакаларыйная. Як найменш свежых булачак, страў з мукі, пранікаў, цукерак. Ну і яшчэ адно. Купі сабе ў аптэцы, або ў зельным магазіне „Гербаполь" чай з браткаў. Пі яго тры разы ў дзень, але без цукру. Убачыш, не толькі пахудзееш, але і настрой твой паправіцца.

Сэрцайка

ДЛЯ ДЗЯЎЧЫНАК

Для дзяўчатак, як і для іх мам, вопраткі ніколі не замнога. Сёння прапануем вашай увазе некалькі сукеначак для дзяўчынак, прыдатных на веснавы сезон.

На першым здымку вы бачыце модную сукенку з матэрыялу ў вялікую клетку. Па баках яна ўкладаецца ў шырокія плісы, што прытрымліваюцца паяском, пашытым са скоснага матэрыялу. Са скоснага матэрыялу пашыты таксама гальштук. Да сукенкі белыя дадаткі.

На другім здымку вы бачыце вельмі практычны сарафан для дзяўчынкі, які можна насіць з рознымі блузачкамі і свэтрамі. Спераду зашпілены ён да талії на дробныя гузікі. Ніз сарафана адразны і пашыраны хвалдай. Ёсць пасок і наўскос прышытыя кішэні. Фасон падыходзіць для дзяўчат у розным узросце.

Куток практычных ведаў

На апошнім здымку вы бачыце іншую версію сукенкі ў клетку. Малы карчык пашыты з прамога матэрыялу, а ніз і рукавы са скоснага. Карчык, каўнерык і манжэты абшыты іншым матэрыялам для аздобы. На карчыку тры маленькія гузікі.

Усе гэтыя фасоны не патрабуюць вялікай колькасці матэрыялу і адпаведныя не толькі на вясну, але і на кожную пару года.

Сяброўка

• • •

Паміж Савецкай Расіяй і Польшчай 12 кастрычніка 1920 года быў падпісан дагавор аб перамір'і. Аднак ён не спыніў поўнасцю ваенных дзеянняў на тэрыторыі Беларусі. З-за дэмаркацыйнай лініі на савецкую тэрыторыю не раз перакідваліся белагвардзейскія банды Булак-Балаховіча і палітычнага авантурыста Барыса Савінкава. У лясах арудавалі шматлікія банды „зялёных". Бандыты забівалі мясцовых актывістаў, рабавалі і тэрарызавалі насельніцтва, нападалі на абозы чырвонаармейцаў.

Асабліва пачасціліся бандыцкія вылазкі ў канцы кастрычніка 1920 г. У гэты час актывізавалі сваю работу разведвальныя групы балахоўцаў, старанна плёў антысавецкія інтрыгі Савінкаў. За спіной Булак-Балаховіча і Савінкава стаяў Пілсудскі.

Камандаванне і чэкісты Заходняга фронту ўважліва сачылі за дзеяннямі ворагаў Савецкай Рэспублікі. Рэўваенсавет фронту ведаў, што Пілсудскі і Балаховіч у кастрычніку абмяняліся тэлеграмамі. Пілсудскі раіў Балаховічу аб'яднаць пад сваім камандаваннем „усе беларускія атрады". У сваёй тэлеграме Балаховіч запэўніваў Пілсудскага, што ён, „шчыры сын беларускага народу", падыме сцяг барацьбы, каб стварыць на тэрыторыі Беларусі „незалежную дэмакратычную рэспубліку". Ведаў Рэўваенсавет і пра тое, што часці балахоўцаў пачалі сканцэнтроўвацца ў Тураве і Давыд-Гарадку. Па ўсім адчувалася, што авантурысты рыхтавалі буйную правакацыю.

Вось у гэтыя дні Арлоўскага і выклікаў да сябе ўпаўнаважаны Рэўваенсавета Заходняга фронту Іоўлеў.

— Ведаю, што вам шмат давялося папрацаваць у Літве, адчуваю, што вам трэба было б добра адпачыць, — Іоўлеў уважліва разглядаў Арлоўскага, яго схуднелы скуласты твар. — Але час, брат, такі...

— Час навальнічны, трывожны. Сілы ў мяне ёсць. Я гатовы выканаць любое заданне партыі, — перабіў яго Арлоўскі. — Я слухаю.

Іоўлеў расказаў яму, што ў апошні час у шэрагу раёнаў Беларусі ажывіліся балахоўскія і савінкаўскія банды, пачалі дзейнічаць і новыя, якія толькі што перайшлі з-за кардону. Асабліва лютуюць вялікія, па некалькі соцень чалавек, банды Паўлоўскага, Караткевіча, Моніча, Іванова.

— Некаторыя банды даволі вялікія, — паўтарыў Іоўлеў. — Караткевіч, напрыклад, акрамя трох-чатырох соцень пешых бандытаў, мае кавалерыйскі эскадрон.

— А якія нашы сілы процістаяць бандам? — спытаў Арлоўскі.

— На падаўленне кінуты часці Чырвонай Арміі. Некалькі бандаў ужо ліквідавалі. А днямі Рэўваенсавет фронту прыняў рашэнне — стварыць атрады з мясцовых жыхароў, якія добра ведаюць раёны, дзе арудуюць бандыты, іх сцежкі-дарожкі. Гэтыя атрады павінны і змогуць дапамагчы чырвонаармейскім часцям. Так?

— Згодзен, але...

— Якое яшчэ „але"?

— Каб паспяхова змагацца з ворагам, трэба добра яго ведаць.

— Якія звесткі вам патрэбны?

— Зверствы балахоўцаў усім вядомыя, а вось пра іх „бацьку" Булак-Балаховіча ходзіць шмат і даволі розных чутак. Большасць сялян яго, вядома, лаюць на чым свет стаіць. Але асобныя цёмныя мужыкі ледзь не героем лічаць. Я думаю, што з гэтым „героем" можна і трэба змагацца не толькі сілай зброі, але і сілай слова.

— Вельмі слушная думка. Як відаць, Рэўваенсавет у вашай кандыдатуры не памыліўся, — пахваліў Арлоўскага Іоўлеў і даручыў свайму памочніку прынесці дасье на Булак-Балаховіча.

Дасье было невялікае, але з яго Арлоўскі даведаўся пра „бацьку" шмат новага і вельмі патрэбнага, гэта дапамога выканаць толькі што атрыманае важнае заданне.

Станіслаў Булак-Балаховіч, выхадзец з багатай шляхецкай сям'і, ратмістр царскай арміі, адразу ж пасля Кастрычніка на словах прызнаў Савецкую ўладу і паступіў у Чырвоную Армію. Даслужыўся там да камандзіра кавалерыйскага палка. Ён прымушаў сваіх

ТРЫБУНА чытачоў

За каменне — грошай жменя

Каменя ў ваколіцы гміны Бабікі і Шудзялава, проста сказаць, як заразы. На гэтых палях столькі было каменя, што гаспадары ламалі лемяшы, крялі, а каменне надалей завальвала поле. Але ўжо дзесяць год таму назад Раён эксплуатацыі публічных дарог у Сакольцы зрабіў сваю базу перапрацоўкі каменя на шабар. Уставіў каменямолку (крушарку) і пачаў купляць каменне ў гаспадароў. Сталі людзі вазіць каменне з навакольных вёсак. Чысцяць поле і зарабляюць грошы, бо за кубаметр каменя плацяць каля 200 злотых. А Раён эксплуатацыі публічных дарог стаў будаваць многа новых дарог. Пабудавалі з Крынак у Супрасль і многа іншых. Каменне з гэтай крушаркі едзе нават у іншыя ваяводствы.

Віт

НАВОШТА?

Навошта зіма,
ды руні пад снегам заснулі?
Няўжо нездарма,
каб сэрцам лепш весну пачулі?

Навошта нам зло,
Навошта бывае расстанне?
Няўжо памагло —
каб зноў пачалося каханне?

Не знаю чаму,
бы вочы гарэць перасталі...
На твары зіму
гадамі баразны праклалі...

Няўжо бы знарок,
каб новаму жыць ад світання?
Мінае дзянёк,
каб золаку даць прывітанне?

Навошта тады
так хутка вясна прамінае?
Чаму малады
не можа квітнець, як жадае?

Ды як не кажы —
здаецца, бы шчасця за мала...
Навошта так жыць,
каб цешыць жыццё перастала?

У. Шклярук

ПАСЛЯ ДОЎГАГА ПАДАРОЖЖА

Ішоў.
Спакойны летні вечар.
Першы раз прыглядаўся
прадметам у вітрыне.
Усё было вокам яго, і ён,
бы ў грамадзе прадметаў,
людзей, дамоў, вуліц.

Ішоў у дом.
Ціхая радасць выпаўняла
яго галаву, як цёплая імгла.
Быў ён раніцай разбуджаны,
з ціхай радасцю.

Вечаслаў Яновіч, Беласток

падначаленых рабаваць мірнае насельніцтва і падносіць яму, „бацьку“, падарункі, якія ён часцей за ўсё прапіваў. З дапамогай сваіх сяброў-сабутэльнікаў і брата Іосіфа Булак-Балаховічу ў кастрычніку 1918 года ўдалося схіліць на бок Юдзеніча эскадроны палка. Перабежчык заснаваўся ў Пскове, атрымаў званне палкоўніка, а праз месяц-два — і званне генерал-маёра.

Цяпер новаспечанаму генералу ніхто не перашкаджаў рабаваць і забіваць, п'янстваваць і дэбашырыць. Авантурыст і прайдзісвет палічыў сябе вялікім военачальнікам і дзяржаўным дзеячом... Ён выдаваў „уласныя“ законы, арганізаваў друкаванне фальшывых грошай. П'яны (а цвярозы ён рэдка бываў) Булак-Балаховіч падпісваў такія дакументы, якія выклікалі смех ва ўсім воінстве Юдзеніча. У дасье на Балаховіча Арлоўскі не без усмешкі прачытаў адзін такі „дакумент“. „Дадзена сіе палкоўніку Стаякіну, — гаварылася ў дакуменце, — што дазваляецца яму ўступіць у шлюб з Маланняй Прохаравай аж да вяртання яе мужа. Прычынай скасавання гэтага шлюбу можа быць таксама з'яўленне ў Пскове жонкі палкоўніка Стаякіна. Генерал-маёр Булак-Балаховіч“.

(Працяг будзе)

Дашоўцы найлепшыя

На спартыўнай пляцоўцы пачатковай школы ў Палічнай быў разыграны чэмпіянат гміны Кляшчэлі пачатковых школ па футболу. Удзел прынялі каманды Палічнай, Сакоў, Кляшчэляў і Дашоў.

Розыгрышы праходзілі на высокім узроўні. Чэмпіянат заваявала каманда з Дашоў. Дашоўцы выйгралі з Кляшчэлямі 1:0 — гол Гаеўскага, і з Сакамі 2:1 — голы Гакарскага і Гаеўскага. Матч Палічнай закончыўся з лікам 1:1 — гол Маркевіча.

У Дашах — дружная і многаабяцаючая каманда. Яе асноўны склад: Сельвановіч, Рашчэнка, Гапанюк, Пюркоўскі, Леўчук, Жаркевіч, Гакарскі, Пшчола, Пікуцін, Гаеўскі, Скачко. Быць можа, з гэтых хлопцаў вырастуць новыя любанскія, ляты ці шармахі.

Каманду вядзе настаўнік фізкультуры Міхал Рачкевіч.

Марко

Ведае, што людзям трэба

Два гады таму ў Бандарах Міхал Грыка, закончыўшы механічны тэхнікум, рашыў адкрыць слёсарскі варштат. Некаторыя, больш дасціпныя, пасмейваліся: „Што ён тут на вёсцы будзе рабіць, што ён тут заробіць?“. Малады чалавек не пераняўся гэтым, толькі ўзяўся шпарка за работу. Маладога спецыяліста хутка пачалі завальваць работай. Даведаліся акалічныя гаспадары, ды не толькі яны, што яму можна даверыць кожную работу.

Раней трэба было ехаць у Міхалова або ў Гайнаўку, каб што-небудзь зрабіць, ці наладзіць. А цяпер на месцы. Да яго едуць цяпер людзі з Нарвы, Нараўкі, Масева, Ялоўкі, Баброўнік і Міхалова. Хваляць людзі салідную работу хлопца. Як відаць, можна жыць і на вёсцы — абы толькі з галавою.

Кліент

Непарадкі на станцыі ПКС у Бельску

У Бельску кожны дзень ад самай раніцы з'язджаецца многа аўтобусаў ПКС. А вось з ад'ездам, дык цэлая бяда. А найгорш ад'ехаць ПКС-ам з бельскай станцыі. Кожнага аўтобуса ў Бельску чакае мноства людзей, не заўжды можна ўсіх і забраць. Таму кандуктары прапускаюць толькі тых, хто ўжо купіў на станцыі білеты, або з месячнымі. Але зноў купіць гэтыя білеты надта ж цяжка, бо на станцыі ПКС, якая змяшчаецца разам са станцыяй ПКП, білеты ПКС прадае толькі адна каса, перад якой заўсёды стаіць натоўп людзей. І нерваў трэба страціць тут нямала. Вось стаіш у чарзе і думаеш: не дачакаюся, а мо пакуль дайду да касы, то і аўтобус уцячэ...

А калі ўжо нават маеш білет, зноў няма ўпэўненасці, ці паедзеш. Бо ПКС нерэгулярна ездзіць, бо часта бывае і так, што на вызначаную гадзіну не прыедзе. Чакаеш тады другога. А другі зноў забірае тых пасажыраў, якія маюць білеты на яго гадзіну, а тых, што не паехалі ранейшым, не прымае. Вось табе й маеш, такі парадак!

Трэба было б зрабіць усё ж такі нейкі парадак з ПКС-амі, а таксама і з білетамі на станцыі ў Бельску.

М. Матвеюк

ДЗЕ? ШТО? КАЛІ?

10.04.76 г. на дарозе Арэшкава-Пескі, што ў Гайнаўскай гміне, Аляксандр Г., які жыве ў Кляшчэлях, неасцярожна ехаўшы матацыклам, перакуліўся ў роў, у выніку чаго зламаў правую нагу. Параненага завезлі ў бальніцу.

11.04.76 г. а 12.45 гадзіне дня ў Беластоку непадалёку ад Фастаў матацыкліст Андрэй В. ў выніку неасцярожнай язды перакуліўся ў роў. Паранены Андрэй апынуўся ў бальніцы, а матацыкл згарэў.

10.04.76 г. а 15 гадзіне непадалёку ад Аўгустова, што ў Бельскай гміне, згарэла 2,015 га трохгадовага лесу. Страты панеслі 7 гаспадароў гэтай жа вёскі.

19.04.76 г. ў вёсцы Бялевічы, гміна Гарадок, Іван В., які ехаў матаролерам, перакуліўся. Цяжка параненага завезлі ў бальніцу.

17.04.76 г. Іван С., гаспадар з вёскі Крывая, што ў гміне Орля, выпаляў сухую траву і з-за гэтага спаліў 1 га сасновага лесу на страту праваслаўнай парафіі ў Шчытах.

У Белавежы

Даволі добра распачаўся гэты год у белавежскім турызме. У першым квартале налічана ў Белавежы каля 14 тысяч экскурсантаў, г. зн. на 3 тыс. больш, чым у аналагічным перыядзе мінулага года. Найбольшы рух, дзякуючы зімовым канікулам, быў ад паловы студзеня да канца другой дэкады лютага. Не падвяла таксама пагода. Было многа снегу. Для прыезджых турысцкае бюро ПТТК арганізоўвала экскурсіі на санках, спалучаныя з пячэннем каўбасак пры лясным кастры ва ўрочышчы Старая Белавежа. Моладзь магла катацца на лыжах, каньках, санках. Палацовы ўзгорак ад світу да ночы гучаў сотнямі галасоў.

„Раззлаваліся“ на Белавежу толькі замежныя турысты. Калі ў першым квартале 1975 г. прыехала іх сюды звыш 350 чалавек з 28 дзяржаў, то ў першым квартале 1976 г. — усяго каля 200 асоб з 14 дзяржаў. Цяжка прадбачыць, ці гэтае змяншэнне працягнецца ў далейшых месяцах — пачатак настройвае песімістычна. Як заўжды, найбольш ехалі немцы, англічане, французы, рускія і амерыканцы.

Ідзе апошняя падрыхтоўка да прыёму турыстаў у белавежскіх гасцініцах і рэстаранах. Адноўлены, упарадкаваны яны. ПТТК паставіла інфармацыйныя дошкі.

Турысцкі сезон пачнецца ў першай дэкадзе мая. Толькі, каб пагода не падвяла. Аб яго ходзе будзем інфармаваць сістэматычна.

П. Байко

Дзіўная крама

На вуліцы Вызвалення № 22 ў Гайнаўцы знаходзіцца крама. Дзіўная гэта крама. Можа не столькі сама крама, колькі яе прадаўшчыца. Абвестка ў дзвярах інфармуе, што крама павінна адкрывацца а 6 гадзіне раніцы. Павінна! Тым часам невядома па якой прычыне прадаўшчыца адкрывае яе а паўсёмай, а то і пазней. У выніку гэтага амаль штодзень пад крамай стаіць раніцай чарга чакаючых несур'ёзнага працаўніка.

Пара звярнуць увагу аддзелу ВСС у Гайнаўцы, што пунктуальнасць датычыцца нас усіх.

Сядзем

АЖЫЛА ДЗЕЙНАСЦЬ ФАН У ШУДЗЯЛАВЕ

У сакавіку г.г. наступіла рэарганізацыя гміннага камітэта ФАН у Шудзялаве. Старшынёй выбралі Міхася Альховіка з Шудзялава — актыўнага члена ЗСЛ, ужо ён на пенсіі, затое больш мае цяпер часу на грамадскую працу ў ФАН. На першым сходзе быў апрацаваны план працы на 1976 год.

Віт

Кастусь Маркевіч, Дашы. Прапановы адкрыць куткі цікавых дат і фатаграфічны спадабаліся нам. З першым справа простая, з другім — усё залежыць ад чытачоў (ці будуць дасылаць фатаграфіі). Паспрабуем увесці. Галаваломкі ўвядзем, калі забяспечымся адпаведным матэрыялам. Адносна рубрыкі „Беластоцкія вёскі“, дык у нас жа ёсць „Краязнаўчы слоўнік“.

Э. Вайсковіч, Гайнаўка. Аб вашай справе мы паведамілі ў Ваяводскую экспедыцыю прэсы ў Беластоку.

Я. Стэпанюк, Нараў. Вашай справай мы зацікавімся, але прыйдзецца вам крыху пачакаць.

В. Б., Гайнаўка. У будучыні адной і той самай інфармацыі (у тым выпадку аб збіранні сухога хлеба) не высылайце ў дзве рэдакцыі. Мы чыталі яе ў іншай газеце і не будзем друкаваць.

Васіль Плева, вёска Ляды (гміна Чыжы). Ваша пісьмо мы атрымалі, дзякуем.

Рыгор Хворась, солтыс вёскі Збуч (гміна Чыжы). Вашай справай мы зацікавіліся. Усё апісанае праверылі на месцы.

Жыхар вёскі Луплянка (гміна Шымкі). Выпісаць „Ніву“ вы можаце і на пошце. Туды вы і звярніцеся.

Начальнік паштовых установ у Чыжах і Старым Корніне. Найлепшым прапагандыстам „Нівы“ мы прызналі ўзнагароды. Аб іх мы пісалі ў мінулым нумары.

Абое старыя: муж Е. (75 год) і жонка Ф. (76 год). Падайце свае прозвішчы і адрас, тады вам адкажам. (ця)

Курсы і экзамены

У Дубічах Царкоўных 20 удзельнікаў курсу па сельскай гаспадарцы, прыступілі да экзаменаў і паспяхова яго здалі. Кожны атрымаў дакумент. Многія намераны не спыняць вучобу, а далей вучыцца ў сельскагаспадарчым тэхнікуме — завочна.

На гэты курс хадзілі маладыя людзі з вёсак: Дубічы Царкоўныя, Грабавец, Тафілаўцы, а больш палавіны ўдзельнікаў складалі жанчыны. Курс вяла працаўнік сельскагаспадарчай службы гміны Дубічы Царкоўныя Раіса Старасельнік. Варта яшчэ напомніць, што ў Дубічах Царкоўных праводзіцца таксама вечаровая студыя па сельскай гаспадарцы.

✲

У Дубічах Царкоўных закончыўся курс грамадска-палітычных ведаў. Хадзілі на яго пераважна маладыя жанчыны і яны атрымалі адпаведныя пасведчанні. Гэта яшчэ адзін доказ, што нашы жанчыны ўсё больш цікавяцца палітыкай.

М. Панфілюк

РАЗВІТАННЕ ПЕНСІЯНЕРАЎ

У чыгуначнай Чаромсе ёсць добры звычай — развітвацца з працаўнікамі, якія адыходзяць на пенсію.

Мне прыйшлося пабываць у апошні час на такой сустрэчы, калі на пенсію адыходзіла Антаніна Багач — працаўніца станцыі Чаромха. Антаніна Багач у часе сваёй працы на ПКП карысталася вялікай пашанай сярод калег, як член партыі ўдзельнічала ў грамадскай працы. Была ўзнагароджана значком „Перадавы чыгуначнік“. На развітанне яе сышлося многа асоб. Прысутнічалі начальнік станцыі і яго намеснікі, старшыня прафсаюза чыгуначнікаў. Панавала цёплая і сардэчная атмасфера, доўга не змаўкалі песні.

Ул. Сідарук

ПЕДАГАГІЧНЫЯ КАНФЕРЭНЦЫІ

Адным з важнейшых спосабаў павышэння ведаў працуючых настаўнікаў з'яўляюцца педагагічныя канферэнцыі, якія арганізуе Саюз польскіх настаўнікаў. Настаўнікі групы сельскагаспадарчых школ у Бельску праводзяць іх сумесна з настаўнікамі Медыцынскага ліцэя. У гэтым школьным годзе адбылося ўжо шэсць такіх канферэнцый. На іх абмяркоўваліся важныя для настаўнікаў праблемы: будаўніцтва развітага сацыялістычнага грамадства, уплыў індывідуальнасці настаўніка на індывідуальнасць вучня, культура сумеснага жыцця ў настаўніцкіх групах і г.д.

Заняткі праводзяцца семінарыйным метадам. Добра было б калі-некалі ў рамах заняткаў паглядзець і фільм, і дыяпазітывы, паслухаць радыё ці паглядзець тэлеперадачу. Добра было б таксама паехаць часам у іншыя школы ці ў цікавейшыя гістарычныя месцы.

Мікалай Няплоха

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

ПРА ЗУБАЎСКІЯ РАВЫ

Вось адказ аддзела сельскагаспадарчых інвестыцый Ваяводскага ўпраўлення ў Бельску Падляшскім на нашу публікацыю „Людскія грошы плывуць, а вада не хоча“. Была гутарка аб тым, што меліярацыйныя равы ў вёсцы Зубава не дагледжаны. Аўтар пісаў, што калі гаспадары самі чысцілі равы, было лепш. Чыя ж тут праўда — разбярыцеся самі.

W odpowiedzi na notatkę prasową pt. „Pieniądze ludzi płyną, a woda nie chce” z dnia 24.I.76 r., Wojewódzki Zarząd Inwestycji Rolniczych Oddział w Bielsku Podlaskim po sprawdzeniu w terenie wyjaśnia, że rowy w ubiegłym roku były przekonserwowane przez obkoszenie skarp i usunięcie kożucha roślin pływających, co zapewniło odpływ wody.

Konserwacja rowów przez odmulenie jest zaplanowana do wykonania w r.b.

Jednocześnie tut. Oddział wyjaśnia, że czyszczenie rowów przez rolników było wykonywane, lecz nie zdało egzaminu, ponieważ każdy użytkownik czyścił w różnych terminach, a niektórzy w ogóle nie czyścili, co rzeczywiście utrudniło odpływ wody.

W związku z tym zaszła konieczność powołania spółki wodnej i wykonanie konserwacji urządzeń melioracyjnych sposobem zorganizowanym pod nadzorem służby melioracyjnej.

Kierownik
inż. Jan Iwaniuk

„Niwa” — Tygodnik RSW „Prasa—Książka—Ruch”. Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. Wydawca Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe RSW w Białymstoku. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu”, urzędy pocztowe i listonosze. Indeks 36911/36671.

Палец у трубе

Здарылася гэта як на злосць тады, калі Дорж быў у кватэры зусім адзін. Ён пачуў журчанне вады, узняў вочы і ўбачыў, што труба цэнтральнага ацяплення ператварылася ў маленькі фантан. Дорж крыкнуў са злосці, падскочыў да радыятара і хацеў заціснуць дзірку далонню, ды гарачая вада толькі апырскала яму твар. Тады ён паспрабаваў усунуць у дзірку палец. Пальцу было горача, але затое фантан сціх. Свабоднаю рукою Дорж дацягнуўся да тэлефона і пазваніў у рамонтную кантору. Прыемны жаночы голас папрасіў яго дакладна прадыктаваць свой адрас і даць сваю ручку.

— Не магу, — застагнаў у трубку Дорж, — я не магу выцягнуць палец з трубы.

— Не стройце жартаў, — строга сказала жанчына з канторы, — я прашу не вас, я прашу зусім іншага. Дзякую...

— За што? — здзівіўся Дорж.

— Я дзякую не вам, а таму, хто даў мне ручку. Паўтарыце, калі ласка, свой адрас.

— Я яго ўжо прадыктаваў.

— Тады ў мяне не было ручкі. Зрэшты, калі вы...

Ён спехам прадыктаваў свой адрас. Палец памалу варыўся ў трубе.

— Хутчэй! — крыкнуў Дорж. — Я больш не магу!

— Не можаце — не званіце, — разважліва сказала жанчына.

— Магу, магу! — крыкнуў Дорж.

— Вось бачыце. Дык што ў вас, вы кажаце, здарылася?

—Труба лопнула, і я заткнуў яе пальцам. Яшчэ крыху — і я больш не вытрымаю. Пальца, напэўна, няма ўжо наогул.

— Ёсць, — упэўнена сказала жанчына, — не было б — тады вада цякла б. Дык вам што трэба?

— Слесара! — завыў Дорж.

— Зараз дам трубку.

— Ды ён мне патрэбны жывы, а не па тэлефону.

— Ён кажа, што ісці далёка і лепш ён будзе кіраваць вамі па тэлефону.

— У мяне варыцца палец...

— Слесар пытае, які менавіта.

— Указальны, — заенчыў Дорж.

— Слесар кажа, што трэба час ад часу мяняць пальцы.

Дорж адчуў, што вось-вось страціць прытомнасць, і тут у галаву яму прыйшла выратавальная ідэя. Сціснуўшы зубы, ён набраў нумар „Хуткай дапамогі". Машына прыйшла праз пяць мінут. Яшчэ праз некалькі мінут палец Доржа быў выцягнуты з трубы, а дзірка надзейна заткнута.

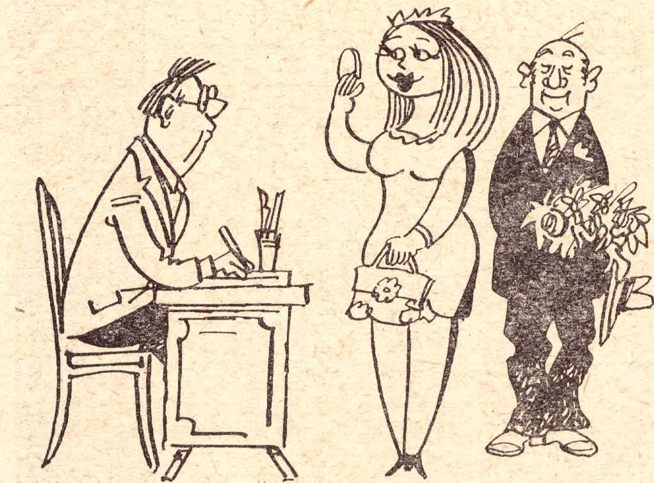
— Вялікае дзякуй, — сказаў Дорж, — я ўсім раскажу, як вы мяне выратавалі.

— У ніякім выпадку не рабіце гэтага, — узмаліўся лекар.

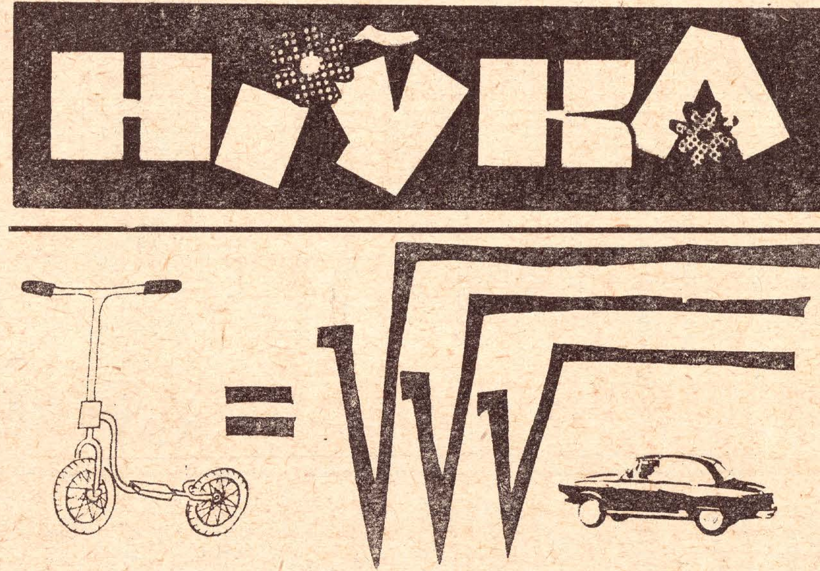
— Дык чаму ж?

— Таму што тады ўсе пачнуць выклікаць нас замест сантэхнікаў.

М. Гурсэд
(Манголія)

— *Вы ўпершыню выходзіце замуж?*
— *Але! Сёлета першы раз!*

АДСТАЎ

— Ты чаго, Фрыц, тут валэндаешся?

— Я адстаў ад сваёй часці.

— А дзе твая часць?

— На могілках.

БОЯЗЬ ПАХВАЛЫ

У закутак забʼюся
Перад ёй, як малы:
Горш гадзюкі баюся
Я пустой пахвалы.

Кожным разам штосілы:
„Атвасніся!" — крычу.
Каб мяне закружыла? —
Не хачу, не хачу!

Толькі варта паддацца —
Пойдзе ўсё наўскасяк.
Хіба ж буду старацца,
Калі добра і так...

Хіба ж буду капканы
Я абходзіць тады?
З ёй, што з бабаю п'янай,
Крок — не больш — да бяды.

Прыварoтлівым зеллем
Можа ўраз апаіць
І спакуслівым хмелем
Не к дабру захмяліць.

А спусцеюць засекі —
Загавееш душой,
І хвала ўжо навекі
Раптам стане спіной.

І знявашаны мусіш
Дні агорваць свае...
Вось чаму я баюся,
Горш гадзюкі, яе.

Алесь Бачыла

АБ КНІГАХ

— Чаму многія людзі не вяртаюць пазычаныя кнігі? — спыталі Сафёра.

— Таму што лягчэй прысвоіць кнігу, чым усвоіць яе змест.

ВОКА ЗА ВОКА

Ехаў Кастусь у горад. Жонка наказвае:

— Купі мне боты.

Кастусь грошы растраціў, ледзь наскроб на басаножкі. Каб нейк апраўдацца, сказаў жонцы:

— Ботаў не было, затое вельмі рэдкую рэч узяў.

— А я для цябе, любы, яшчэ радчэйшую рэч падрыхтавала — адказала жонка і паставіла на стол шклянку кісялку.

З ЖЫЦЦЯ ХАРЫТОНІШЫНАГА АЛЁШКІ

— Дарагая Эля, я хацеў бы прайсці ўсё жыццё разам з вамі...

— Прайсці? Дык у вас жа ёсць аўтамабіль.

Раніца пачынаецца з прабежкі.

...Па двух зайцах біць прылаўчыўся: пісаў вершаванай прозай.

...Што напісана пяром, таго не высячэш і сякерай — гэтым жыў, на гэта спадзяваўся ананімшчык.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Анкі Тарантовіч з Бельска змяшчаем песню Агнешкі Асецкай

Oko za oko

Nie lubię takich,
co skąpi są w miłości,
i oszczędzają serca skarb,
ja wolę draki,
niż smutne konieczności,
za szklankę wina,
ja stawiam cały bar.

Oko za oko,
ząb za ząb,
serce za serce,
dłoń za dłoń,
słowo za słowo,
maj za maj, a ty mi tylko,
a ty mi tylko, siebie daj...

Ja może jestem,
za bardzo uczuciowa,
i w pewnych sprawach Szybki Bill,
lecz mówię cóż,
już taka słaba głowa,
czy warto nagle
po diable zmieniać styl...

Oko za oko
ząb za ząb...

Gdy byłam stara,
to miałam wątpliwości,
czy to wypada mówić — tak,
a dziś po prostu,
ja kocham się w miłości,
jak w takim filmie
od osiemnastu lat...

Oko za oko
ząb za ząb...

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

— Я хачу ўсынавіць трохмесячнае англійскае дзіцё, — заявіла нейк Жанета свайму мужу.

— Што ты будзеш з ім рабіць?

— Калі яно пачне гаварыць, я буду вучыцца ў яго англійскай мове.

* * *

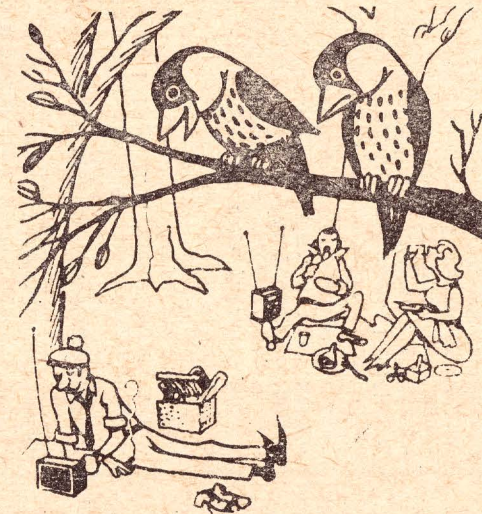
У габраўца сапсаваўся тэлевізар. Адлюстраванне на экране ёсць, а гуку няма.

— Жонка, — сказаў габравец, — зайдзі да суседа і папрасі, каб ён узмацніў гук у сваім тэлевізары. Наш будзем глядзець, а яго слухаць.

* * *

Чацвёра сяброў зайшлі ў кафэ, селі за столік. Адзін з іх цяжка ўздыхнуў. За ім уздыхнуў другі, трэці. Чацвёрты абурыўся:

— Сябры, нельга ж увесь час думаць толькі пра грошы!

— *А вось і вясна, паявіліся першыя транзістары.*

ПРЫКМЕТА

Прадаўшчыца кветак гаворыць сваёй сяброўцы:

— Так, відаць, я зараз стала ўжо не такой прыгожай.

— Чаму ж?

— Мужчыны пачалі пералічваць рэшту, якую я ім выдаю.

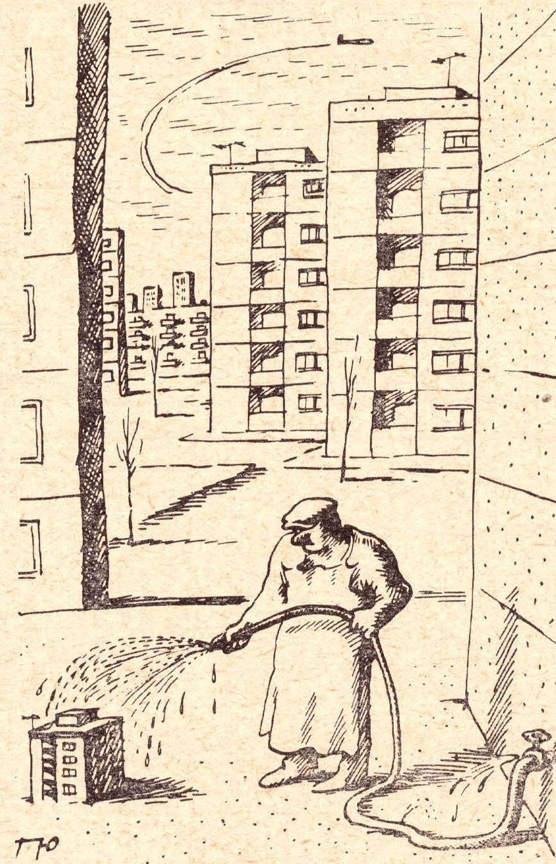
МІКОЛКА

— Дарагі сынок, я п'ю за цябе!

— Ты стары ўжо тата, лепей я сам...

ПРЫЧЫНА

— Начальнік прагнаў мяне з работы. Не, не, не з-за таго, што я спаў, а таму, што хроп. Гэта яго будзіла.

ГАРАДСКІЯ ЗАРЫСОЎКІ

Курёзы

САБАЧАЯ МОДА

Парыжскія заканадаўцы мод не толькі славяцца навейшымі модамі апратку сусветнага, так сказаць, значэння, але і супермодамі сабачага прызначэння.

Парыжская аптычная фірма Мары Лем'ер з'яўляецца адзінай у свеце вытворцай акуляраў для... катоў і сабак. Фірма выпускае акуляры не толькі для жывёл, якія маюць дрэнны зрок, але і сонцаахоўныя і пылеахоўныя акуляры.

НЕБЯСПЕЧНАЯ РАБОТА

У Англіі, дзе расце беспрацоўе, наглядаецца незвычайная з'ява. Пакідаюць работу па ўласнаму жаданню тыя, хто заняты работай. У прыватнасці вадзіцелі і кандуктары аўтобусаў.

Справа ў тым, што гэтая работа стала небяспечнай асабліва ў вячэрнюю і начную пару. У замінулым годзе на аўтобусы на вуліцах краіны было зроблена больш дзвюх тысяч узброеных нападаў, а толькі за палавіну мінулага — паўтары тысячы.

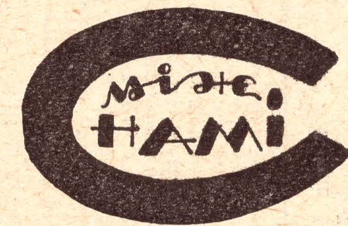
Устрывожаныя ўлады плануюць устанавіць у аўтобусах апараты, якія б падавалі сігналы трывогі ў паліцэйскія ўчасткі, а таксама навучыць кандуктараў прыёмам джыу-джытсу. Але гэта не вельмі суцяшае вадзіцеляў і кандуктараў аўтобусаў.

Мінівершы

ДРУЖБА

Пашкадаваў
аднойчы Зайца Леў, —
пагладзіў, а пасля
з вушамі з'еў.

А. Часоўнікаў

Трымай сябе ў руках, інакш гэта зробяць іншыя.